БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

14 чэрвеня 1994 г.
Аўторак
№ 64(13781)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюе Віктар ДУБОВІК

На эстрадным небасхіле заззялі новыя зоркі

12 чэрвеня ўрачыстым канцэртам закрыцця скончыўся II Рэспубліканскі фестываль беларускай песні і паэзіі "Маладзечна —94". Сярод чатырнаццаці ўдзельнікаў конкурсу вызначылася восем лепшых выканаўцаў. Так, два трэція месцы занялі Таццяна Каліна з Камянца і Ірына Дарафеева з Магілёва, тры другія — падзялілі спявачкі з Віцебска Алена Літоўка , Ларыса Грыбалёва і Таццяна Воранава, а два першыя засталіся за мінчанкай Наталляй Тамелай і Леанідам Вайтовічам з Рэчыцы. Шэсць канкурсантаў атрымалі званне дыпламантаў, а Гран-Пры і галоўны прыз —аўтамабіль "Жыгулі" — дастаўся Наталлі Кудрыной з Магілёва (на здымку).

Майя ШЭНДРЫК.
Фота Аляксандра КУШНЕРА.

Кур'ер "ЧЗ"

Партыя праводзіць канферэнцыю

На 18 чэрвеня, за пяць дзён да прэзідэнцкіх выбараў, назначана канферэнцыя Партыі народнай згоды. Яе мэта — афармленне новых партыйных структур, якія зніклі ў ходзе збору подпісаў за вылучэнне лідэра партыі Генадзя Карпенкі кандыдатам у прэзідэнты Рэспублікі Беларусь.

У цэнтры ўвагі актыву ПНЗ, як чакаецца, будзе аналіз падобнай палітычнай сітуацыі і выпрацока пазіцыі на маючых адбыцца выбарах першага прэзідэнта Беларусі.

Чый груз?

Прэс–цэнтр ініцыятыўнай групы кандыдата ў дэпутаты А.Лукашэнкі зрабіў заяву ў сувязі з паведамленнямі аб затрыманні на граніцы грузу друкаванай прадукцыі, якая мае адносіны да выбарчай кампаніі названага кандыдата.

Ні А.Лукашэнка, ні ініцыятыўная група не маюць адносін да затрыманага на мытні грузу замежнай вытворчасці, гаворыцца ў заяве. У сваіх расходах на выбарчую кампанію кандыдат зыходзіць з сум, устаноўленых Цэнтрвыбаркамам. Сам гэты факт у заяве расцэньваецца або як правакацыя, або як спроба прыватнай асобы зарабіць грошы на імені кандыдата ў прэзідэнты.

Віцебскі "форт" для "Белфорта"

Сваю "заставу" вырашыла размясціць бліжэй да паўночнай граніцы рэспублікі буйная мінская фірма "Белфорт" — афіцыйны дылер вядомай японскай кампаніі "Рызоксеракс", якая выраб–ляе размнажальную тэхніку і іншае офіснае абсталяванне.

Першая выстаўка гэтых высакаякасных тавараў, акрамя сталіцы, адбылася ў Віцебску. Месца паказу — гарадскі цэнтр культуры — выбрана невыпадкова: ён з'яўляецца "штабам" маючага адбыцца міжнароднага фестывалю "Славянскі базар", і "Белфорт" будзе забяспечваць інфармацыйныя патрэбнасці гэтага музычнага шоу, паклаўшы, такім чынам, пачатак свайго бізнесу на перыферыі рэспублікі.

У адрозненне ад даволі марудных дысплеяў, якія раней абслугоўвалі прэс-цэнтр "Славянскага базару", рызографы (так называюцца апараты, якія прапануе "Белфорт") за лічаныя мінуты капіруюць масавым тыражом тэксты ці відарысы, у тым ліку і каляровыя, на любой паперы.

БЕЛІНФАРМ.

Жудасная знаходка

У нядзелю сталічны мікрараён Паўднёвы Захад уразіла жудасная знаходка: сярод белага дня мясцовая бабулька ля ўваходу ў падвал дома № 28, што на праспекце "Известий", натрапіла на два трупы хлопцаў з нажавымі ранамі.

Паводле папярэдніх звестак, іх забілі ноччу ды адцягнулі за кусты, кінуўшы побач з пад'ездам. І калі б не бабулька, невядома колькі б яшчэ яны там праляжалі. Нашая раз'яднанасць не давядзе нас да дабра...

(Ул.інф.)

"Батлейка" на Валожыншчыне

Мінскі абласны тэатр лялек "Батлейка", які знаходзіцца і працуе ў Маладзечна, наведаў Валожын, дзе паставіў два спектаклі паводле п'есы Алены Туравай "Казкі Несцеркі".

Неўзабаве новыя прыгоды казачнага Несцеркі і ягоных маленькіх сяброў пабачаць дзеці з Вілейкі, куды мяркуецца творчая вандроўка батлеечнікаў.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

Гора ад розуму

Калісьці Аляксандр Пушкін вуснамі Барыса Гадунова вымавіў:"Учись, мой сын, и лучше и яснее ты будешь труд державный понимать". Таму і стараліся вучыцца ягоныя нашчадкі.

Але сёння выйшла чамусьці так, што адукаваныя галовы не толькі не сталі лепш "труд державный понимать", а ўвогуле не могуць зразумець, што адбываецца і якое знайсці прымяненне свайму розуму. Так, напрыклад, у Наваполацку кожны пяты малады чалавек з дыпломам тэхнічнага профілю адпаведнай вышэйшай навучальнай установы аказаўся беспрацоўным.

Паводле звестак Цэнтра занятасці, у мінулым месяцы шукалі работу 104 інжынеры-будаўнікі, 37 інжынераў-тэхнолагаў, 44 інжынеры-механікі, 58 інжынераў-канструктараў.

Вось і разумей тут як хочаш "великий труд" незалежнай дзяржавы Беларусь, ейны клопат пра сябе ды сваіх грамадзянах.

Яўгенія ВІЦЬБА.

Зноў рок пад забаронай?

У мінулую пятніцу перадвыбарчая палітычная акцыя беларускіх музыкаў — цыкл канцэртаў "Рок за БНФ" распачалася ў Барысаве... скандалам.

Атрымаўшы папярэднюю згоду Барысаўскага гарвыканкама, у той дзень арганізатары прывезлі на месца апаратуру, своечасова прыехалі музыкі гурта "Крама". Загадзя былі расклеены афішы, таму прыйшла і публіка... Але канцэрт не адбыўся: гарвыканкам нечакана рэзка змяніў рашэнне і забараніў канцэрт. Загад быў вусны, але мэр горада паабяцаў пазней аформіць яго пісьмова.

Невядома, на чыю карысць гэтая перадвыбарчая гульня ў адны вароты, калі супраць пэўных сіл зусім недэмакратычна кідаюць увесь дзяржаўны апарат, але ад гэтага акрамя маральных страт у некаторых людзей ёсць і страты матэрыяльныя. Ва ўсякім разе гэта стала адной з падстаў, паводле якіх арганізатары канцэрта вырашылі паклікаць старшыню Барысаўскага гарвыканкама т.Капуцэвіча ў суд. Чым закончыцца гэты разбор мы паведамім нашым чытачам пазней.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

Першая выстава дзевяцігадовай мастачкі

У выставачнай зале брэсцкага музея "Выратаваныя каштоўнасці" наладжана персанальная выстава твораў Ані Страпко. Акрамя мастацкай каштоўнасці незвычайнасць выставы і ў тым , што мастачцы толькі 9 год.

Аня наведвае гарадскі Дом дзіцячай і юнацкай творчасці, дзе займаецца ў студыі выяўленчага мастацтва пад кіраўніцтвам Вольгі Арловай. Прадстаўлена 21 праца жывапісу і графікі. Цікавыя нацюрморты, краявіды, створаныя акварэльнымі фарбамі. Таленавітая дзяўчынка глядзіць на нас, такіх заклапочаных бытам, з алоўкавага "Аўтапартрэта" . Яна ціха адводзіць погляд і думае пра нешта сваё, цікавае і жывапіснае.

Уладзімір СУХАПАР.

Здарэнне на мытні

Ашмянскай мытняй затрыманы тры аўтамашыны, гружаныя магніем, якія транзітам праз тэрыторыю нашай рэспублікі везлі гэты груз з Расіі для адной галандскай фірмы. Дакументы на перавозку былі аформлены Маскоўскай рэгіянальнай мытняй, ніякіх падазрэнняў не выклікалі.

У нашых мытнікаў пытанне выклікаў іншы факт. У дакументах значылася, што ў кожнай машыне знаходзіцца па 16 тон магнію, аднак грузавікі, мяркуючы па ўсім, былі яўна перагружаны.

Падазрэнні мытнікаў апраўдаліся пасля ўзважвання грузавікоў. Высветлілася, што магнію ў іх знаходзіцца аж на 22 тоны больш, чым значыцца ў дакументах.

У выніку быў складзены адпаведны пратакол. Да разгляду гэтай справы судом груз затрыманы.

БЕЛІНФАРМ.

Курсы валют на 13 чэрвеня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	22360	23000	13416	13800
"Прыор"	22300	22800	13350	13700
"Пошук"	22000	22500	13350	13700

ВЫБАРЧЫ МАРАФОН: ПАЗІЦЫІ, ДУМКІ, МЕРКАВАННІ

"Залатыя альбомы" агучваюцца па-савецку

□ **Якаў ЯСЭПКІН**

Здаецца, не памыляўся Павел Глоба, калі прадракаў на гэтыя часы ўзмацненне напалу палітычнага саперніцтва на Беларусі. Яно і сапраўды ўзмацняецца, балазе, ёсць для таго падставы. Ідзе жорсткая барацьба за прэзідэнцтва, удзельнікі якой выхопліваюць, нібыта факіры з чорных рукавоў, новыя і новыя цуды–козыры.

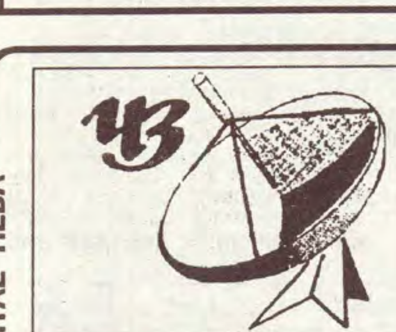
Падзеяй апошніх дзён, своеасаблівым эпіцэнтрам выбарчага марафону сталі выступленні на Беларускім радыё і тэлебачанні прэтэндэнтаў на прэзідэнцкае крэсла. Уласна кажучы, адбыўся масавы выхад з андэграўнда шэрагу прадстаўнікоў палітычнага бамонду. Згодна з заканадаўствам, на кожнага з кандыдатаў прыпадае па пяць гадзін свабоднага словавыяўлення (пароўну на радыё і тэлебачанні). Умоўная сцяна маўчання зруйнавалася, а пытанняў пакуль застаецца зашмат. Людзі, якія чакалі хуткага адказу на іх адразу ж пасля адкрыцця для кандыдатаў камунікацыйнай прасторы, мабыць, і крыху расчараваны. Па-ранейшаму дастаткова няпроста спрагназіраваць, куды хіснецца маятнік народнага даверу.

Напрыканцы шляху да прэзідэнцкай пасады вырашаецца літаральна ўсё. Пад час выступленняў перад рэспубліканскай аўдыторыяй прэтэндэнты могуць як страціць набытае раней, так і набыць страчанае. Вядома, яны гэта добра разумеюць, аднак не ўсё ў іх уладзе. На працэс "легалізацыі" ўплываюць самыя розныя фактары. Сёння высвятляецца кошт якаснай маркі, узроўню прафесійнага стандарту работы імідж-мейкераў (калі такія былі) са змагарамі за пасаду. У новых для беларускіх палітыкаў варунках поўнай галоснасці менавіта падобныя намаганні маюць рашаючае значэнне. Але і ў такой складанай справе, як стварэнне палітычнага вобраза, ёсць пэўныя элементарныя рэчы, даўно стаўшыя агульным месцам. Няма патрэбы пераконваць прыхільнікаў, галоўная задача ў тым, каб адцягнуць ад канкурэнтаў па магчымасці большую частку іх электарату. А для таго карыстаюцца самым распаўсюджаным прыёмам уваходзячы ў вобраз "свайго сярод чужых, чужога сярод сваіх" ці чалавека, які добра разумее клопаты і праблемы ўсяго грамадства, які задаволіць усіх.

Аднак дагэтуль "свяшчэнную карову" прамога тэлерадыёэфіру амаль што не кранаюць і не турбуюць. Агульны перадвыбарчы фон застаецца, бадай, без прыкметных змен па трывіяльнай прычыне — кандыдаты не выкарыстоўваюць вялізную, ледзь не казачную сілу тэлевізійных сафітаў, радыёўнушэння. Шляхам "кашпірызацыі" ніхто не пайшоў з-за адсутнасці не толькі вопыту ці жадання, а і таленту пераўвасаблення. Між тым, ва ўсіх на памяці прыклад, які стаў ўжо постсавецкай міфалагічнай класікай — трыумф расійскіх ліберал-дэмакратаў, галоўным дасягненнем якіх (а, дакладней, аднаго толькі Жырыноўскага) якраз і быў уражальна-прафесійны поспех на электронным подыуме. Такі вопыт нельга не ўлічваць, калі жадаеш перамагчы. Зразумела, з папраўкамі на час і месцадзеянне, але без прынцыповых адрозненняў. Бо ён з парадку агульнавядомых і прызнаных у сусветнай практыцы. Сёння месца "воіна-ратавальніка" пад сціплым беларускім сонцам публічнасці застаецца свабодным. Мяркуючы па першых выхадах у эфірнае рысталішча, на лаўры яўнага лідэра ніхто не прэтэндуе. Фігуральна кажучы, "залатыя альбомы" праграм і абяцанняў агучваюцца па-савецку, з уласцівымі позняму застою і да болю знаёмымі народу штампамі, што само па сабе ніяк не адаб'ецца на выніках выбараў.

Перад пачаткам тэлерадыёімпрэзы шматлікія эксперты сыходзіліся ў адным: ёсць уяўныя фаварыты, прэтэндэнты, якія валодаюць прамоўніцкім талентам, ёсць і кандыдаты з першапачатковымі выйгрышнымі вэксалямі ў руках. Хто прад'явіць свае дывідэнды з большым майстэрствам, а то і з бляскам, — будзе ў фаворы. Пакуль кола Фартуны круціцца дзесьці ўдалечыні, ніхто не спяшаецца выкарыстаць пераможныя козыры. Усе ведаюць, напрыклад, што Станіслаў Станіслававіч — інтэлектуал, добры прамоўца. Дадатковая дэманстрацыя гэтых якасцей наўрад ці паспрыяе набыццю новых прыхільнікаў і адпаведна павелічэнню электарату. Нешта падобнае людзі не раз бачылі пад час рэпартажаў з парламенцкай авальнай залы. Імідж такі ж самы. Няцяжка зразумець ход разважанняў выбаршчыкаў — быў пры ўладзе, меў магчымасці... Аднак у параўнанні з астатнімі ўдзельнікамі чэрвеньскага тэлерадыёшоу,ён не прайграе. Зянон Пазьняк пакуль не песціць сваімі выступленнямі ў студыі, прапанаваўшы, у прыватнасці, гледачам стужку "Невядомы Пазьняк" (не лепшы прыём, бо эфектыўнасць пракату сюжэтных ролікаў не адпавядае напалу прамога эфіру). Дарэчы, залішняя ўвага да "кліпавай" агітацыі з боку шэрагу прэтэндэнтаў таксама сведчыць аб не зусім удалай рабоце імідж-мейкераў. Пакуль "гарачы" эфір лепш за іншых выкарыстоўвае Аляксандр Лукашэнка, але пад пытаннем павелічэнне і пашырэнне ягонага і без таго вядомага "кола падтрымкі". Хутчэй за ўсё, не прыбавіцца прыхільнікаў новай камуністычнай ідэі пасля выступленняў Васіля Новікава. Тым часам набірае папулярнасць другі "чалавек эфіру" — Іван Антановіч. Калі і надалей доктар філасофіі працягне сваю місіянерска-асветніцкую (прычым, высокапрафесійную і з інтэлектуальным шармам) дзейнасць на тэлебачанні, астатнія прамоўцы-прэтэндэнты могуць не проста страціць прывабны свецкі глянец, а і згубіць багата галасоў, якія аўтаматычна адыдуць да прэм'ера..

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурныя па выпуску перакладчыкі Віктар КАПАЧЭЛЬ, Андрэй СІДАРАЎ, рэдактар Павел СІМАНАЎ.

"Суперчэннэл"

НЕ ТРЭБА БІЦЬ СЯБЕ КІНЖАЛАМ ПА ГАЛАВЕ

Міністэрства ўнутраных спраў Ірана забараніла людзям... наносіць сабе ўдары кінжалам у галаву пад час шыіцкіх рытуалаў.

Такое рашэнне падмацавана цытатай з выказванняў духоўнага лідэра аяталы Алі Хамейні:"Нанясенне кінжалам ран на галаве не з'яўляецца ісламскай традыцыяй. Мы не павінны рабіць такіх рэчаў, з-за якіх нас палічаць прымхлівымі і неразумнымі мусульмане і немусульмане ўсяго свету".

АХВЯРЫ Ў КІТАІ

У выніку паводкі ў Паўднёвым Кітаі загінулі сама меней 42 чалавекі.

"Еўраньюс"

Прычынай стыхійнага бедства стаў тайфун, які прыйшоў з захаду. Паводле афіцыйных паведамленняў, больш дакладныя звесткі будуць атрыманы, калі каманды выратавальнікаў дабяруцца да пацярпеўшых ад стыхіі раёнаў.

ДЫЯЛОГ ДАНАХ'Ю І ЗАБОЙЦЫ

Філ Данах'ю, вядомы амерыканскі тэлешоумен, звярнуўся ў Вярхоўны Суд ЗША з просьбай зняць на плёнку пакаранне чалавека, які быў прыгавораны да вышэйшай меры за забойства.

Дэвід Лоўсан прызнаны віноўным у забойстве, ажыццёўленым у 1980 годзе. Ён запрасіў Данах'ю для здымак пакарання, каб прыцягнуць увагу тэлегледачоў да "жорсткай і нязвыклай прыроды смяротнага пакарання".

"БОІНГ–777" – У ПАВЕТРЫ

Рэактыўны самалёт "Боінг–777" упер–шыню адарваўся ад зямлі...

Гэта самы вялікі самалёт у свеце з двума рухавікамі. Ён знаходзіўся ў паветры тры гадзіны, робячы "фігуры" над заводам у штаце Вашынгтон, дзе і быў сабраны. Сучасны лайнер "паляціць" да заказчыка — "Юнайтэд Эрлайнз" — у маі наступнага года.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

Каму на Беларусі жыць добра

Увесь мінулы год нам цярпліва ўводзілі ў вушы, што на Беларусі ўзровень жыцця вышэй за астатнія краіны былога Саюза. На думку незалежных экспертаў, зусім не. Тут трэба ўлічыць дыферэнцыяцыю даходаў. У выніку сярэднестатыстычныя даныя не ўскрываюць той факт, што 20 працэнтаў "верхніх слаёў" насельніцтва спажываюць па кошту 80 працэнтаў прадуктаў і паслуг, астатнія адпаведна — толькі 20 працэнтаў.

Дык каму ж на Беларусі жыць добра? Багатых, што купляюць вопратку, абутак, бытавую тэхніку, касметыку, спіртное і г.д. за даляры, у рэспубліцы недзе 300 тысяч. Гэта новыя бізнесмены, што гуляюць па жорсткіх правілах нашага квазірынку: кіраўнікі камерцыйных структур, СП, дзяржпрадпрыемстваў і саўгасаў, "чаўнакі", якім асабліва пашанцавала; чыноўнікі ўсіх рангаў, што сядзяць паблізу ад "грамадскага пірага", вышэйшыя эшалоны фінансавых кампаній, камерцыйных банкаў і страхавых таварыстваў; нідзе не працуючыя грамадзяне, якія аказваюць розныя паслугі тым, хто мае валюту і зусім "крутыя", дзеля якіх і закон не пісаны. Прадстаўнікі гэтай групы трацяць у сярэднім па 100 даляраў у месяц на кожнага члена сям'і. Пры тым на харчаванне ідзе толькі 20 працэнтаў грошай, а на спажывецкія тавары — 63 працэнты.

Абсалютная большасць насельніцтва — так званыя сярэднія беларусы і жывуць яны, канешне, значна горш, бо маюць 15-20 даляраў у месяц. У гэтай групе ўжо 60 працэнтаў даходаў ідзе на прадукты харчавання. Мяса трапляе на стол сярэднестатыстычнага жыхара Беларусі зрэдку. Асноўны набор прадуктаў — крупы, малочныя прадукты і бульба. Набыць тавары доўгатэрміновага карыстання — праблема. Жадаеш мець халадзільнік — не еш і не пі з паўгода. Аб'ём карыстання паслугамі павялічыўся толькі за кошт росту цэн на іх, а рэальны знізіўся амаль удвая.

Каля 30 працэнтаў насельніцтва Рэспублікі Беларусь жывуць ніжэй за ўсялякія узроўні беднасці. Гэта пенсіянеры, што атрымліваюць няпоўную пенсію, ці маюць утрыманцаў, маці-адзіночкі і г.д. Гэтыя людзі здольны траціць толькі 10 цэнтаў у дзень: танны хлеб, малако і трохі бульбы. Усё! Яны амаль нічога не купляюць з вопраткі і абутку, а паслугамі не карыстаюцца ўвогуле, калі не лічыць плату за жыллё. Трэба дадаць, што сацыяльная абарона для іх не працуе: дзярждатацыі на асноўныя прадукты харчавання ў большасці дапамагаюць багатым, бо апошнія спажываюць непараўнальна больш.

Год бягучы пашырае бездань паміж багатымі і астатнім насельніцтвам яшчэ больш. Узровень спажывання абсалютнай большасці насельніцтва ўстойліва зніжаецца і абяцае да канца года зменшыцца яшчэ на 15-20 працэнтаў.

І зноў застаецца нам толькі надзея. Надзея на тое, што навыспечаны прэзідэнт Беларусі і ягоная каманда здолеюць змяніць эканамічную і сацыяльную палітыку. Не трэба "заціскаць гайкі" у адносінах да бізнесменаў. Лепш дайце ім гарантыі і льготы для стварэння новых вытворчасцей, каб яны ўкладалі даляры ў айчынную эканоміку, а не ў швейцарскія банкі або "БМВ". Датацыі павінны мець канкрэтны адрас — самыя бедныя слаі насельніцтва. Да таго ж сродкі на гэтыя мэты трэба знайсці за кошт скарачэння фінансавых ін'екцый неэфектыўнай вытворчасці і сельскай гаспадарцы, а не за кошт новых падаткаў. А як будзе на самай справе? Чакаць засталося нядоўга.

ПАЗЬНЯК Зянон Станіслававіч

БІЯГРАФІЧНЫЯ ЗВЕСТКІ ПРА КАНДЫДАТА Ў ПРЭЗІДЭНТЫ

Год нараджэння — 1944. Беларус. Скончыў Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. Кандыдат мастацтвазнаўства. Народны дэпутат Рэспублікі Беларусь.

Працоўная дзейнасць:

- 1962—1964 гг. — загадчык Хілевіцкага сельскага клуба Іўеўскага раёна.
- 1964 г. — рабочы сцэны Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета, г.Мінск.
- 1964—1967 гг. — фатограф Беларускага дзяржаўнага гісторыка-краязнаўчага музея.
- 1967—1969 гг. — фатограф-афарміцель Мінскага мастацка-вытворчага камбіната.
- 1969—1972 гг. — аспірант Інстытута мастацтвазнаўства АН БССР.
- 1972—1975 гг. — малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору.
- 1975—1976 гг. — фатограф Літаратурнага музея імя Янкі Купалы.
- 1976—1983 гг. — малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН Рэспублікі Беларусь.
- 1983—ц/ч — старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН Беларусі.

Эканамічная праграма ПАЗЬНЯКА Зянона Станіслававіча, кандыдата ў Прэзідэнты Рэспублікі Беларусь

I. Якую "спадчыну" атрымае З.Пазьняк ад ураду В.Кебіча?

Урад Кебіча атрымаў ад Вярхоўнага Савету ўсе неабходныя паўнамоцтвы для ажыццяўлення рынкавых рэформаў, стабілізацыі і росту эканомікі краіны. Прайшло чатыры гады.

За гэты час:

— вытворчасць зьнізілася больш, чым на 50%;

— інфляцыя перавысіла 50% у месяц;

— зьнешняя запазычанасьць вырасла дапаўтара мільярда даляраў і штогод павялічваецца яшчэ на мільярд;

— цэны на асноўныя спажывецкія тавары вырасьлі ў 3000 разоў;

— за мяжой жабрацтва апынуліся 7 з 10 жыхароў Беларусі.

Згублена самае каштоўнае — час. 1991—1992 гады былі найбольш спрыяльнымі для рэфармаваньня нацыянальнай эканомікі. Тады было магчыма правесьці глыбокую структурную перабудову эканомікі нашай краіны са значна меншымі стратамі, стварыць новыя працоўныя месцы, вырабляць канкурэнтаздольную прадукцыю і забясьпечыць высокі дабрабыт насельніцтва Беларусі.

Урад ня толькі не пачаў рэфармаваньня эканомікі ў гэтым кірунку, але ён нават ня мае дакладнага ўяўленьня, як гэта рабіць.

II. Прычыны крызісу эканомікі

1. Сьвядомае нежаданьне ўраду праводзіць незалежную эканамічную палітыку, адсутнасьць у большасці Вярхоўнага Савету палітычнай волі, каб вызначыць кірунак разьвіцьця краіны.

2. Парушэньне базавых эканамічных дачыненьняў уласнасьці. Эканоміка заставалася нярынкаваю, а ў яе спрабавалі ўвесьці рынкавыя механізмы і паказчыкі. Гэта прывяло да страты кіравальнасьці і анархіі ў вытворчасьці, да парушэньня адносінаў меры працы і спажываньня, вынікам чаго стала спэкуляцыя, спад вытворчасьці, інфляцыя.

3. Пасьлядоўнае разбурэньне грашовай і крэдытна-фінансавай сістэмы.

4. Зьнешнеэканамічная палітыка, накіраваная супраць уласнага (унутранага) вытворцы, асабліва супраць нашых сялян.

5. Захаваньне татальнай дзяржаўнай уласнасьці як у прамысловасьці, так і фактычна ў сельскай гаспадарцы.

6. Адсутнасьць мэтаў і праграмы пераводу народнай гаспадаркі на іншыя прынцыпы, на іншы спосаб вытворчасьці, заснаваны на свабоднай рынкавай эканоміцы.

III. Чаму Беларусі патрэбны рынак?

Як сьведчыць вопыт разьвіцьця ўсіх перадавых краін сьвету, няма іншых тэхналогіяў у эканоміцы, іншых механізмаў, акрамя рынку, каб дакладна інфармаваць, ці камусьці патрэбная выробленая прадукцыя і аб'ектыўна інфармаваць пра эфектыўнасьць працы прадпрыемстваў.

IV. Галоўныя прынцыпы рэформы

— Канстытуцыйнасьць.

У адпаведнасьці з артыкулам 1 Канстытуцыі "...Рэспубліка Беларусь валодае вяршэнствам і паўнатой улады на сваёй тэрыторыі, самастойна ажыццяўляе ўнутраную і зьнешнюю палітыку.

Рэспубліка Беларусь абараняе сваю незалежнасьць і тэрытарыяльную цэласнасьць, канстытуцыйны лад, забясьпечвае законнасьць і правапарадак".

Рэфармаваньне беларускай эканомікі будзе адпавядаць патрабаваньням Канстытуцыі і жыцьцёвым інтарэсам нашага народу.

— Для гэтага неабходная прысутнасьць усіх чыньнікаў, што вызначаюць дзяржаўнасьць Рэспублікі Беларусі: мяжы, мытні, сваёй валюты і банкавай сістэмы з цэнтральным эмісійным банкам, магчымасьці абараняць дзяржаўны сувэрэнітэт (нацыянальнага войска).

— Непарушнасьць прынцыпаў недатыкальнасьці уласнасьці і захаваньня права уласнасьці. Кожны павінен быць упэўнены, што сумленна набытае ніхто і ніколі ў яго не адбярэ.

— Разьдзяленьне для дзяржаўнага сектару функцыяў улады і уласнасьці (уладныя функцыі перадаюцца акцыянерным холдынгавым кампаніям і канцэрнам, а маёмасныя — міністэрству па кіраваньні дзяржаўнай маёмасьцю; уласнасьць на зямлю вызначаецца ў адпаведнасьці з законам аб зямлі).

— Заканадаўчае фармаваньне рынкавых дачыненьняў пры роўнасьці ўсіх формаў уласнасьці, якімі забясьпечваюцца:

а) свабода эканамічнай і гаспадарчай дзейнасьці фізічным і гаспадарчым асобам;

б) свабода спажываньня суб'ектам на рынку;

в) стварэньне ўмоваў для забесьпячэньня канкурэнцыі.

— Стварэньне прыватнага (недзяржаўнага) сэктару эканомікі Беларусі шляхам правядзеньня разьдзяржаўленьня і прыватызацыі, дзяржаўная палітыка падтрымкі прадпрымальніцкай дзейнасьці.

— Прыняцьцё ўзроўню ваенных расходаў ня больш за 6 працэнтаў валавога ўнутранага прадукту.

— Дзяржаўная палітыка рэструктурызацыі эканомікі краіны і выбарачнай падтрымкі асобных прадпрыемстваў і галінаў вытворчасьці, якія маюць рэальныя шанцы выхаду на сусьветны рынак з канкурэнтаздольнай прадукцыяй.

— Правядзеньне валютнай рэформы і заканадаўчае замацаваньне грашовай адзінкі Рэспублікі Беларусі ў якасьці адзінага плацёжнага сродку.

— Фармаваньне падаткавай сістэмы, накіраванай на падтрымку вытворчасьці, правядзеньне актыўнай інвестыцыйнай палітыкі і павелічэньне амартызацыйных адлічэньняў.

— Актыўная і адрасная сацыяльная палітыка, накіраваная на падтрымку неабароненых слаёў насельніцтва за кошт сродкаў дзяржаўнага і мясцовага бюджэтаў.

— Гарантаванае пагашэньне запазычанасьці дзяржавы перад грамадзянамі за кошт сродкаў ад прыватызацыі дзяржаўнай уласнасьці, а таксама за кошт нерухомасьці.

— Ажыцьцяўленьне новай бюджэтнай палітыкі, у аснове якой:

а) фармаваньне бюджэту зьнізу, з узроўню мясцовага самакіраваньня,

б) адмова ад датацыяў вытворцам пры адначасовай падтрымцы малазабясьпечаных грамадзян,

г) скарачэньне выдаткаў на ўтрыманьне дзяржаўнага апарату,

д) выдзяленьне дастатковых сродкаў для забесьпячэньня правапарадку, абароны жыцьця і здароўя грамадзян, гарантыі права уласнасьці і абароны самой уласнасьці фізічных і юрыдычных асобаў,

ж) фінансаваньне адраджэньня культуры, разьвіцьця навукі, адукацыі, ахове здароўя,

з) фінансаваньне праграмаў ліквідацыі наступстваў чарнобыльскай катастрофы і стварэньня сістэмы экалагічнай бясьпекі.

V. Унутраная эканамічная палітыка

Унутраная эканамічная палітыка будзе ствараць умовы для стабілізацыі эканомікі і дасягненьня дабрабыту грамадства. Сродак дасягненьня гэтых мэтаў — пераход эканомікі Беларусі да рынкавых дачыненьняў. Асаблівая ўвага будзе накіраваная на разьвіцьцё недзяржаўнага сектара эканомікі, на падтрымку малога і сярэдняга бізнэсу.

Адбудзецца хуткі пераход на свабодную куплю і продаж усіх тавараў і рэсурсаў. Гэта — ключавая ўмова правядзеньня рэформаў, якая забясьпечвае эканамічны парадак і дае вытворцам сапраўдныя веды аб патрэбах грамадства ў канкрэтных таварах, рэсурсах і працоўнай сіле. Без пераходу да поўнай самастойнасьці прадпрыемстваў у гаспадарчай дзейнасьці на аснове атрыманьня максімальнай выгады ўсе астатнія пытаньні — сацыяльная абарона, прыватызацыя, харчовыя пытаньні, канверсія і інш. — ня могуць быць вырашаны.

Свабодны гандаль будуецца на гандлёвых зьдзелках, і інструментам яго абслугоўваньня зьяўляюцца грошы. Таму будзе прынята грашова-крэдытная палітыка, якая, разам з іншымі мерамі, панізіць узровень інфляцыі да 2—3 працэнтаў у месяц. Дзеля гэтага будзе праведзена грашовая рэформа, якая ўключае стварэньне мытнай тэрыторыі, набыцьцё валютных рэзэрваў, падрыхтоўку адпаведнай фінансавай інфраструктуры, вырашэньне тэхнічных пытаньняў эмісіі наяўных грошай, падрыхтоўку нарматыўнай базы. На першым этапе статус нацыянальнай валюты будзе нададзены разьліковым білетам Нацыянальнага банку.

Галоўным сродкам забесьпячэньня "здаровых" грошай будзе перавод усіх прадпрыемстваў, незалежна ад формаў уласнасьці, на камерцыйныя прынцыпы дзейнасьці. Таксама ўводзіцца ў дзеяньне закон аб банкруцтве з усімі патрэбнымі механізмамі яго рэалізацыі.

Іншыя неабходныя захады:

— Заканадаўчае афармленьне дзяржаўнага доўгу, працэдураў яго фармаваньня і крыніцаў пагашэньня. Рэалізацыя механізмаў эмісіі і разьмяшчэньня дзяржаўных і муніцыпальных каштоўных папераў, у тым ліку і кароткатэрміновых.

— Аднясеньне на дзяржаўны доўг кампенсацыяў укладаў насельніцтва, жыльлёва-будаўнічых кааператываў, часткова пенсійнага фонду.

— Ажыцьцяўленьне новай палітыкі заработнай платы і даходаў для работнікаў дзяржаўнага сектару эканомікі і бюджэтных устаноў, у аснове якой — прынцып роўнай аплаты працы пры аднолькавай кваліфікацыі, якасьці і інтэнсіўнасьці.

— Антыманапольная палітыка і кантроль дзяржавы за ўмовамі, якія забясьпечваюць канкурэнцыю вытворцаў.

— Жыльлёвая палітыка, арыентаваная пераважна на будаўніцтва індывідуальных жылых дамоў з выкарыстаньнем дзяржаўных сродкаў дзеля стварэньня інжынернай інфраструктуры ў раёнах будаўніцтва і сродкаў грамадзян для будаўніцтва дамоў. Для забесьпячэньня фінансавых магчымасьцяў такога будаўніцтва ўсім жадаючым ствараюцца іпатэчныя фінансавыя інстытуты.

Падрыхтоўка і ажыцьцяўленьне дзяржаўнай энэргетычнай праграмы, накіраванай на ўзнаўленьне і разьвіцьцё уласных генеруючых магутнасьцяў. Прыняцьце тарыфнай палітыкі, якая будзе змушаць да энэргазьберажэньня, а таксама дзяржаўных стандартаў, якія вызначаюць абавязковыя ўмовы рэсурсазьберажэньня.

— Правядзеньне дзейснай дэмаграфічнай палітыкі, падтрымка жанчын, дзяцей, маладых сям'яў.

— Эфектыўная міграцыйная палітыка ў інтарэсах нашай дзяржавы.

Беларусь мае сур'ёзныя сыравінныя рэсурсы і карысныя выкапні. Таму будзе падрыхтавана дзяржаўная праграма разьвіцьця чорнай, каляровай і рэдказямельнай металургіі, дадатковага разьведваньня тэрыторыі Беларусі на энэрганосьбіты. Да прапанаваных тэхналогіяў павінны прад'яўляцца жорсткія экалагічныя патрабаваньні. Будзе заключаны шэраг дагавораў аб канфэсіях здабычы сыравіны і энэрганосьбітаў на тэрыторыях іншых дзяржаваў.

VI. Зямельная рэформа

Зямля — галоўны, стратэгічны рэсурс любой дзяржавы. Зямля — прастора стваральнай дзейнасьці чалавека, асяроддзе, у якім ён жыве, сродак вытворчасьці ў сельскагаспадарчай дзейнасьці.

Рэспубліка Беларусь — буйная дзяржава ў цэнтры Еўропы з умеркаваным кліматам — валодае вялікім патэнцыялам гэтага рэсурсу.

Стаўленьне да зямлі, распараджэньне зямлёй павінна быць ашчаднае, навукова абгрунтаванае, эканамічна эфектыўнае.

Асаблівы сэнс набывае зямельная палітыка цяпер, калі наша грамадзтва павінна перайсьці ў новую якасьць — грамадства рынкавай эканомікі, калі рэзка зьніжаецца роля дзяржавы, калі некампетэнтнымі палітыкамі можа быць справакаваны абвальны, навукова і метадычна непадрыхтаваны працэс прыватызацыі зямлі. (Дарэчы, менавіта такую прыватызацыю пад прыкрыцьцём тэрміна "калектыўная уласнасьць" Апазіцыі БНФ у ВС удалося прадухіліць у 1992 г.) Неабходна разумная, навукова абгрунтаваная, жорсткая дзяржаўная палітыка. У структуры ўраду павінен быць камітэт, а на перыяд рэформ — міністэрства па зямельных рэсурсах.

Мы за прыватную ўласнасьць на зямлю, за роўныя правы ўсіх грамадзян на прыватызацыю зямлі, але ж мы супраць таго, каб зямля зрабілася аб'ектам спекуляцыі ці апірышчам манапольнай карумпаванай улады наменклатуры (чыноўнікаў).

Неабходна новае зямельнае заканадаўства. Зямля павінна стаць таварам, але таварам своеасаблівым.

Галоўнай умовай для эканамічна эфектыўнага землекарыстання і сацыяльна справядлівай прыватызацыі зямлі зьяўляецца наяўнасьць дакладнага дзяржаўнага зямельнага кадастру, інакш адбудзецца не прыватызацыя, а прыхватызацыя. Для вядзеньня дзяржаўнага зямельнага кадастру неабходна стварыць дзяржаўную службу, якая, не ўціскаючы правы мясцовай улады, забясьпечыць агульнадзяржаўныя інтарэсы.

Мясцовая ўлада павінна мець уласныя фінансавыя магчымасьці на зьдзяйсьненьне сацыяльных праграмаў. Гэтыя сродкі дасьць падатак на зямлю — галоўная крыніца фармаваньня бюджэту на сяле. Калгасы, саўгасы і іншыя землекарыстальнікі павінны не падмяняць мясцовую ўладу, а займацца гаспадарчай дзейнасьцю, плацючы пры гэтым, як усе землекарыстальнікі, эканамічна абгрунтаваны, роўны для ўсіх падатак на зямлю.

Катэгарычна недапушчальная практыка набыцьця права уласнасьці на зямлю праз аб'екты нерухомасьці. Сёньня, прыватызуючы трухлявы дом, можна аўтаматычна прыватызаваць участак зямлі нават у межах горада. Гэтая практыка будзе спынена.

Прапануючы аб'яднаньне грашовых сістэмаў з Расеяй, некаторыя палітыкі не ўсьведамляюць наступствы такога кроку. Аб'яднанне з дзяржавай, дзе ўжо створаны рынкавыя структуры, іпатэчныя банкі, дзе ёсьць вопыт прыватызацыі, у тым ліку зямлі, вядзе да сітуацыі, калі беларускі селянін альбо прадпрымальнік (якім нашыя заканадаўцы не дазволілі стаць уласьнікамі зямлі) можа застацца без зямлі на сваёй Бацькаўшчыне.

Прыватызацыя зямлі — не самамэта, а сродак павышэньня эфектыўнасьці гаспадараньня, гэта гарантыя стварэньня сеткі дробных прадпрыемстваў перапрацоўкі сельскагаспадарчай прадукцыі, а значыць — яе захаваньня і падвышэньня экспартнага патэнцыялу дзяржавы, гэта галоўная гарантыя любых капіталаўкладаньняў (інвестыцыяў), а значыць — найпершая ўмова ажыўленьня інвестыцыйнай дзейнасьці і ўсёй эканомікі.

Рынак зямлі, які функцыянуе праз сістэму іпатэчных банкаў і права на заклад зямлі, безэмісійная крэдытная палітыка — рэальны шлях выхаду з крызісу, шлях, які прайшлі ўсе разьвітыя дзяржавы. Беларусь вельмі багатая на зямельныя рэсурсы. Трэба толькі мудра імі распарадзіцца.

VII. Аграрная палітыка

Галоўная мэта аграрнай палітыкі — дабрабыт селяніна і эфектыўнасць ягонай працы.

Трэба вярнуць зямлі гаспадара, а грамадству — селяніна. У выніку вытворца атрымае свабоду прадпрымальніцкай дзейнасьці, свабоду выбару — што і дзе вырабляць — без усялякага ўмяшальніцтва з боку дзяржавы. Усе формы арганізацыі вытворчасьці — дзяржаўная, калектыўная і індывідуальная — будуць мець роўныя магчымасьці. Калгасы, дзяржгасы і фермеры атрымаюць права самім вызначаць цэны на ўласную прадукцыю. Іх будзе рэгуляваць толькі рынак.

Кожны вытворца зробіцца гаспадаром уласнай прадукцыі і зможа прадаваць яе без усялякіх абмежаваньняў з боку дзяржавы туды, дзе будзе найбольшая выгада. Будзе адменена заганная практыка прымусовага спагнаньня прадукцыі пад выглядам кантрактаў па нізкіх коштах.

Набыцьцё зямлі на ільготных умовах у прыватную ўласнасьць з правам перадачы ў спадчыну і продажу (акрамя як на мэты сельскагаспадарчай вытворчасьці) — эканамічны абсурд. Ільготы магчымыя толькі для выдзяленьня зямельных участкаў сацыяльна малазабясьпечаным слаям насельніцтва ў часовае (бестэрміновае) карыстаньне ў акрэсьленых законам межах. Што датычыць земляў сельскагаспадарчага прызначэньня, то мы — прыхільнікі бясплатнай прыватызацыі зямлі для тых грамадзян і іх аб'яднаньняў, якія жадаюць на зямлі працаваць, але толькі ў межах агульнарэспубліканскай нормы, пры ўмове, што бязвыплатна будзе прыватызавана ня больш 30% усяго фонду земляў гэтай катэгорыі. Наступнае павелічэньне сельскагаспадарчых надзелаў — за кошт арэнды ў дзяржавы (з правам далейшага выкупу) на роўных умовах для ўсіх суб'ектаў гаспадараньня незалежна ад формаў уласнасьці.

Наша краіна ўжо спазьняецца ў барацьбе за рынкі збыту сельскагаспадарчай прадукцыі. Калі ў бліжэйшыя гады мы ня створым эфектыўную канкурэнтаздольную сельскагаспадарчую вытворчасьць, мы можам страціць нават свой унутраны рынак з-за высокага сабекошту прадукцыі нашых вытворцаў.

Цяперашнія гаспадаркі атрымаюць магчымасьць трансфармавацца ў рынкавыя структуры, добраахвотныя аб'яднаньні ўласьнікаў у формах таварыстваў, акцыянерных таварыстваў, саюзаў, асацыяцыяў і інш. Атрымаюць роўныя ўмовы для разьвіцьця розныя формы арганізацыі вытворчасьці — як калектыўныя, так і індывідуальныя.

Будуць дзейнічаць дзяржаўныя праграмы фінансаваньня тэхналагічнай рэканструкцыі, раўнамернага разьвіцьця ўсіх сфераў аграпрамысловай вытворчасьці. У найкарацейшыя тэрміны будзе арганізавана сетка сельскіх іпатэчных банкаў, якія будуць крэдытаваць сельскагаспадарчую вытворчасьць, будаўніцтва жыльля і аб'ектаў сацыяльнага прызначэньня пад заклад маёмасьці.

Асаблівая ўвага будзе нададзена перапрацоўцы сельскагаспадарчай прадукцыі. У першую чаргу будуць прыватызаваныя і акцыянаваныя ўсе дзяржаўныя мясакамбінаты, малакаперапрацоўчыя, цукровыя заводы, садоваагародніння і пад. прадпрыемствы. Сваю долю акцыяў у іх атрымаюць усе гаспадаркі. Будуць выдзелены ільготныя крэдыты для набыцьця абсталяваньня і будаўніцтва невялікіх перапрацоўчых прадпрыемстваў.

У мэтах больш эфектыўнага выкарыстаньня і надзейнага тэхнічнага забесьпячэньня ўсіх вытворцаў будзе прыватызаваная ўся сельскагаспадарчая тэхніка. На базе цяперашніх цэхаў механізацыі гаспадарак будуць створаныя сэрвісныя арганізацыі (станцыі), якія за аплату будуць абслугоўваць дзяржаўныя, калектыўныя, фермерскія гаспадаркі і прысядзібныя ўчасткі.

VIII. Зьнешне-эканамічная палітыка

Зьнешнеэканамічная палітыка накіроўваецца на стварэньне партнёрскіх дачыненьняў першнаперш з суседнімі краінамі. Беларусь імкнецца да заключэньня зь імі пагадненьняў аб свабодным гандлі, аб мытных і валютных саюзах, аб стварэньні ўмоваў дзеля ўзаемнай свабоды эканамічнай дзейнасьці гаспадарчым суб'ектам, аб рэжыме найбольшага спрыяньня ў гандлі, аб забесьпячэньні гарантыяў права ўласнасьці і абароны ўласнасьці грамадзян і суб'ектаў гаспадараньня на сваіх тэрыторыях, да стварэньня ў перспектыве агульнага рынку.

Ліквідуецца манапалізм у кірунках зьнешняга гандлю, пашыраецца кола пастаўшчыкоў і пакупнікоў, што асабліва датычыцца энэрганосьбітаў.

Прымаецца новая мытная палітыка, якая стымулюе экспарт тавараў, і новая ліцэнзійная палітыка, якая рэгламентуе імпарт.

Ствараецца адзіная свабодная эканамічная і афшорная зона на ўсёй тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, што зробіць яе прывабнай для эканамічнай дзейнасьці, павялічыць колькасьць рабочых месцаў і даходную частку дзяржаўнага бюджэту.

На ўсёй тэрыторыі Беларусі ствараецца свабодная банкаўская зона на аснове банкаўскага заканадаўства Швейцарскай канфедэрацыі, што зробіць нашу краіну прывабнай для замежных банкаў і інвестыцыйных кампаніяў.

Ствараецца сістэма міжнародных біржаў: фондавай,

ЧАРНОБЫЛЬ — НАШ БОЛЬ

Могільнікі радыеадходаў: пагроза ўзрастае

Сёння ў зоне адсялення налічваецца ўжо 77 пунктаў захоўвання радыеактыўных адходаў, так званых могільнікаў. Толькі 8 з іх дзеючыя, астатнія закансерваваны. Асабліва небяспечныя тыя, што з'явіліся адразу пасля катастрофы: у спешцы і неразбярысе не звярталі ўвагі на надзейнасць сховішчаў. У звычайныя катлаваны звезлі больш за мільён кубаметраў забруджанага грунту, розных матэрыялаў. Частка такіх звалак — міні-рэактары, якія рана ці позна праявяць сваё нутро...

Калі паглядзець на спецыяльную карту, што вісіць у кабінеце начальніка ўпраўлення ахоўных мерапрыемстваў, дэзактывацыі і апрацоўкі радыеактыўных адходаў Дзяржкамчарнобыля Генадзя Анцыпава, то відаць, што некаторыя могільнікі знаходзяцца ў самых азручных з геаграфічнага пункту гледжання месцах. Цяпер ужо немагчыма што-небудзь выправіць. Спецыялісты раяць пакуль не трывожыць "атамнага джына".

— У зоне адчужэння — на тэрыторыі Палескага радыеэкалагічнага запаведніка — размешчаны 13 могільнікаў, — расказвае Генадзь Уладзіміравіч. — Астатнія з 69 — значна бліжэй да населеных пунктаў. Па чатыры могільнікі дзейнічаюць зараз у Гомельскай і Магілёўскай абласцях. На жаль, складанае становішча вымушае будаваць новыя пункты захоўвання.

— Дзе, калі не сакрэт?

— Адзін — у нараўлянска-мазырскай зоне, другі — паміж Хойнікамі і Брагінам. Яшчэ па аднаму ў Лунінецкім і Столінскім раёнах. Бачыце, як распаўзлася радыяцыя...

— Хто канкрэтна адказвае за бяспеку пунктаў захоўвання?

— Дзяржаўныя спецыяльныя прадпрыемствы "Радон" і "Палессе", якія займаюцца дэзактывацыяй тэрыторый. У іх ёсць неабходная тэхніка, прыборы для кантролю. За кароткі тэрмін мы змаглі правесці інвентарызацыю ўсіх закрытых могільнікаў. Цяпер хоць больш-менш ведаем, колькі і якіх там адходаў, якое гідрагеалагічнае становішча навокал. За мінулы год змаглі абсталяваць 32 могільнікі і правесці абвалоўку, пакрыць ахоўным слоем гліны, выставіць папераджальныя знакі... Работу на астатніх мяркуем завяршыць у гэтым годзе, калі хопіць сродкаў.

— Што паказваюць назіранні за сховішчамі радыенуклідаў?

— Інстытут радыеэкалагічных праблем распрацаваў спецыяльную сістэму назіранняў за магільнікамі. Створана сетка кантрольных свідравін, у некаторых месцах — нават пад дном сховішчаў. Пакуль што вынікі назіранняў не выклікаюць асаблівай занепакоенасці: вытрымліваецца гранічна дапушчальны ўзровень па цэзію і стронцыю. Але гэта становішча на дадзены момант... Тэрмін натуральнага распаду радыеактыўных рэчываў, як вядома, зацягнецца на стагоддзі. Ніхто не возьме на сябе смеласць гарантаваць, што большасць могільнікаў вытрымае гэты тэрмін, радыенукліды не пачнуць мігрыраваць.

— Генадзь Уладзіміравіч, а новыя збудаванні больш надзейныя?

— Безумоўна. Ёсць спецыяльныя праекты, шукаем аптымальныя месцы будаўніцтва. Самы зручны варыянт — некалькі асобных невялікіх чаш-бункераў агульнай ёмістасцю не больш як 50 тысяч кубаметраў.

— Як паводзіць сябе адзіны біялагічны могільнік?

— ...Тое забруджанае мяса надзейна замуравана ў бетоннае сховішча каля адселенай вёскі Хаткі Нараўлянскага раёна.

— Скажыце шчыра, ці прывозяць у зону радыеактыўныя адходы з іншых месцаў, у прыватнасці, з-за мяжы?

— Я такіх выпадкаў не ведаю. Законам забараняецца гэта рабіць...

Відавочна, непрадказальнасць сітуацыі, якая склалася вакол чарнобыльскіх могільнікаў. Няма пакуль што пэўных гарантый бяспекі ў будучым. Але ж трэба шукаць нейкае выйсце.

Якое?

Андрэй АЛЬШАНСКІ.

Кандыдат у прэзідэнты Рэспублікі Беларусь

ДУБКО Аляксандр Іосіфавіч

— старшыня Саюза аграрнікаў і Савета калгасаў Рэспублікі Беларусь, старшыня сельскагаспадарчага калектыўнага прадпрыемства "Прагрэс" Гродзенскага раёна.

«Хто разваліць вёску, той загубіць народ».
А. ДУБКО.

У імя стварэння і справядлівасці

- ☐ Кожны мужчына павінен зарабляць столькі, каб утрымліваць у дастатку і дабрабыце сваю сям'ю, пабудаваць дом, купіць машыну.
- ☐ Зямля агульнанародная ўласнасць і багацце, а не сродак куплі-продажу.
- ☐ Саюз з Расіяй і Украінай у імя працвітання нашых народаў.
- ☐ Мера ўсіх каштоўнасцей — чалавек. І чалавек працы ў першую чаргу.
- ☐ Бясплатнае медыцынскае абслугоўванне.
- ☐ Штомесяц за кошт датацый дзяржавы наборы асноўных прадуктаў харчавання ветэранам, пенсіянерам, інвалідам, мнагадзетным і маламаёмным сем'ям па цвёрдых даступных цэнах.
- ☐ Рыначную эканоміку — на планавую платформу.
- ☐ Парытэт цэн на сельскагаспадарчую і прамысловую прадукцыю.
- ☐ Моладзі — бясплатную адукацыю, гарантыю працаўладкавання, духоўную і маральную культуру.
- ☐ Дзецям — шчаслівае дзяцінства, старым — дастойную старасць.
- ☐ Ваеннаслужачым — усямерную прававую і сацыяльную падтрымку.
- ☐ Тавары народнага спажывання — народу, а не перакупшчыкам і спекулянтам.
- ☐ Развіццё нацыянальнай культуры і навукі.
- ☐ Дысцыпліна і правапарадак, барацьба з мафіяй і карупцыяй — гарантыя стабільнасці ў нашым грамадстве.

Выбар за вамі і вашым сумленнем!

Краіне патрэбен гаспадар

Дзесяты год так званай гарбачоўскай перабудовы на ўсіх узроўнях крычаць аб рынку, аб дэмакратыі, аб свабодзе. Дзесяты год найвялікшую ў свеце дзяржаву грабяць, расстрэльваюць, топчуць у крыві і галечы. Спачатку людзі верылі тэлевізійным і газетным абяцанням рыначнага раю. А што атрымалі? Атрымалі міжнацыянальныя крывавыя канфлікты і разруху.

На вуліцах гарадоў страляніна. На дарогах узброеныя банды грабяць калоны аўтамабіляў. Няўмольна расце колькасць беспрацоўных на заводах і фабрыках. Вытворчасць спыняецца. У гарадах на плошчах і пераходах паявіліся жабракі. Абрабаваны пенсіянеры, інтэлігенцыя, рабочыя і калгаснікі. Рушыцца дзяржава, вымірае нацыя.

Якія перспектывы? Дзе выйсце? Народ чакае, што гэтае выйсце знойдуць палітыкі: вы давялі, вы і ратуйце. А палітыкі шукаюць выйсце ў перасаджванні з крэсла ў крэсла і заменах шыльдаў на дзвярах кабінетаў.

Ні адна з праграм ад урада да крайняй апазіцыі не прапануе стваральнага шляху. Усе перамены бачацца толькі ў сферы размеркавання, прыхватызацыі таго, што засталося ад ранейшай працы народа. Не ствараць новыя каштоўнасці (а гэта аснова эканамічнага працвітання), а толькі перапрадаваць, пераймяноўваць грашовыя знакі, мяняць уласнікаў, перакладаць на англійскую мову старыя пасрэдніцкія структуры савецкага часу...

Увайсці ў рублёвую зону — вось выратаванне! Гэта адна з праграм. І, як і ўсе, дэмагагічная, таму што ніхто, па-першае, ні з якой рублёвай зоны не выходзіў. Была серыя біржавых спекуляцый і прысваення дзяржаўнай уласнасці на тэрыторыі Расіі, несумяшчальная па маштабах з беларускай прыхватызацыяй. Цяпер, напярэдадні краху, робіцца спроба прыпыніць гіперінфляцыю, якую назвалі уваходжаннем туды, адкуль не выходзілі.

Другая праграма выратавання: тэрор. Пасадзіць, адабраць, канфіскаваць, судзіць! За прыналежнасць да КПСС, за ўдзел у мафіёзным урадзе, за дзяржаўную службу, за кантакты з Расіяй і г. д. Зноў дэмагогія. Ніхто не можа пасадзіць 200 тысяч карупцыянераў або рэпрэсіраваць кожную трэцюю сям'ю за сувязь з КПСС. Але пад гэтымі лозунгамі збіраюць нездаволеных разрухай і хаосам людзей, якія не разумеюць, што тэрор — гэта пачатак яшчэ больш страшнай разрухі.

Трэцяя праграма — змяніць прозвішчы кіраўнікоў і працягваць расцягваць, спекуляваць, прадаваць не зробленае, прысвойваць не заробленае. Праграма самазабойчая. Увесь народ не можа жыць без працы і ўсе не могуць быць мільянерамі. Беларусь здольная пракарміць ад сілы 150 мільянераў па аднаму на раён. Іх столькі прыкладна і было ў падполлі ўжо ў 70-я гады. Эканоміка больш не вытрымае. А вось калі не спыніць разрухі, то ўсе мільянеры і мільярдэры застануцца з пустымі бумажнікамі. Іх палацы спаляць, а маёмасць расцягнуць натоўпы беспрацоўных і жабракоў. А гэта — грамадзянская вайна.

Каб не дапусціць падобнага — патрэбны Улада, Закон, Парадак. Трэба мець на мэце не пераразмеркаванне, а стварэнне новых каштоўнасцей. Патрэбны ўмовы для высокаэфектыўнай вытворчасці.

Адна шостая сушы, былы СССР, — гэта гіганцкі рынак, пакуль яшчэ не запоўнены Захадам. Не ўпусціць яго рэальна. Пацясніць Еўропу і Амерыку — наіўныя мары, таму што на знешнія рынкі ніхто і ніколі нас не дапусціць. Але гэтыя мары выдаюцца за новую эканамічную палітыку. І людзі вераць. Як тыя, хто не ведае асноў палітэканоміі, так і тыя, хто забыў вузаўскія азы. І варта бы ўспомніць што XX стагоддзе гэта — канцэнтрацыя вытворчасці, якая парадзіла манаполіі і транскантынентальныя карпарацыі. Гэта жорстка кантралюемы план, скаардынаваны ў сусветным маштабе. Варта камусьці вырабіць лішнюю машыну, скажам, памідораў, і іх выкінуць не на рынак, а ў канаву, лішнюю тону малака і яго выльюць.

Захаду не мы патрэбны з нашай чарнобыльскай бядой, а нашы сыравінныя рэсурсы, танная рабочая сіла. Юда прадаўся за 30 срэбранікаў, нас жа хочуць купіць за 30 даляраў. І бяда, найвялікшая бяда будзе, калі мы клюнем на гэту прынаду і будзем сядзець, склаўшы рукі, у чаканні гуманітарнай дапамогі ды чарговага аўтобуса для паездкі нашых хворых дзяцей на аздараўленне за кардон. Дрэнна, вядома, што мы цяпер бедныя і паўгалодныя, разгубленыя і ўніжаныя з-за непрадуманых дзеянняў нашых палітыкаў. Але тройчы будзе дрэнна, калі нашы душы і сэрцы захопіць маральная галеча (а прадпасылак да гэтага ўсё больш і больш), калі чалавек чалавеку не сябар, таварыш і брат, а шэры драпежнік з лесу.

Хопіць жыць у галечы і ўніжацца!

Беларусь заўсёды была зямлёй сумленных, працуючых і справядлівых людзей. Мы не горш за суседзяў умеем працаваць, заўсёды гатовы падтрымліваць з імі сяброўскія, добрасардэчныя адносіны і ісці на эканамічныя і палітычныя саюзы. І ў першую чаргу — з Расіяй.

Цяпер многа ўносіцца праграм і пражэктаў па вывадзе рэспублікі з разрухі, большай, чым за мінулую вайну. Але перш чым заклікаць народ на выкананне гэтых планаў, трэба яго, народ, накарміць, адзець, стварыць умовы для прадукцыйнай працы. І не ў целагрэйку адзець, не ў гумавыя боты абуць, купіць якія цяпер, дарэчы, не кожнаму па кішэні. Што гаварыць пра снікерсы і марсы з тоўстым-тоўстым слоем шакаладу, калі пенсіянер, сціснуўшы ў руцэ мізэрныя запасы "зайчыкаў", не ў стане дазволіць сабе раскошу купіць белы батон або булачку. А нашы палітыканы ўпарта клічуць нас у рынак, расхвальваючы на ўсе лады спекуляцыйную буржуазію ў якасці ўзору новай эканамічнай палітыкі. Нават новую сацыяльна-эканамічную фармацыю вынайшлі — гэтакі зачаткавы капіталізм... Ды не, толькі несумленныя людзі могуць шукаць у біржах, акцыянерных фондах і банкаўскіх аперацыях выратаванне ад разрухі і беспрацоўя, на якія асуджана насельніцтва. Цяпер мы вырабляем нацыянальнага прадукту напалову менш таго, што выраблялі ў дагарбачоўскія часы. І ўзнікаюць слушныя пытанні.

Хто перашкаджаў нашым цяперашнім лідэрам спыніць абвальны спад сельскагаспадарчай і прамысловай вытворчасці, забяспечыць збыт беларускай прадукцыі на расійскім і іншых рынках? Якіх яшчэ законаў, распараджэнняў, пастаноў і пасад ім не хапае, каб на вуліцах было чыста і спакойна, каб людзі не жылі ў пастаянным страху за сябе і сваіх блізкіх, каб аўтобусы хадзілі па раскладзе і ў самым маленькім пасёлку або вёсачцы заўсёды былі ў продажы свежыя і якасныя прадукты?

Аграрнікі, усе працаўнікі вёскі і перапрацоўчага комплексу да гэтага часу не ўмешваліся ў палітычныя сваркі, якія адбываюцца ў сталіцы. Мы проста працавалі і чакалі, што ўрад спыніць разрабленне і развал дзяржавы. І не дачакаліся.

Мы не баставалі, ведаючы, што непастаўка прадуктаў гораду пасадзіць на паўгалодную дыету не палітыканаў, а простых рабочых і служачых. Але ўсякаму цярпенню прыходзіць канец. Мы не хочам больш верыць дэмагогам! Няма ў іх ні ведаў, ні жадання навесці парадак у народнай гаспадарцы на карысць усіх суграмадзян, а не асобнай кучкі наваяўленых бізнесменаў.

Парадак у краіне наводзіцца зверху, і ў рэспубліцы павінен быць адзін гаспадар, каб народ ведаў, з каго патрабаваць, да каго звярнуцца ў цяжкую хвіліну. Кожны чалавек павінен мець работу і спакой, упэўненасць, што яго не аграбяць, над ім не паздзекуюцца, што яго з павагай выслухаюць на ўсіх узроўнях улады, аж да прэзідэнта. Ці рэальна гэта?

Так, рэальна. Я лічу, што мужчына павінен зарабляць столькі, каб утрымліваць сям'ю ў дастатку і дабрабыце— няхай гэта будзе рабочы або калгаснік, будаўнік або настаўнік. Мужчына павінен ведаць, што праз пяць гадоў інтэнсіўнай работы ў яго будзе свой дом або кватэра, машына і дачны ўчастак. Жанчына, выходзячы замуж, не сумнявалася б, што яе дзеці атрымаюць бясплатную адукацыю і гарантаваную работу, што іх не прымусяць жабраваць, ужываць наркотыкі і прастытуіраваць.

Але для гэтага трэба, каб на чале дзяржавы быў чалавек, які думае аб будаўніцтве дзяржаўнага, а не камерцыйнага, як цяпер, недаступнага для большасці жылля, аб бясплатных бальніцах і танным дзіцячым адзенні, аб тым, каб у нашых пенсіянераў было забяспечанае жыццё, а не паўгалоднае гібенне.

Кропка перасячэння каардынат, якімі я кіраваўся ўсё сваё жыццё і якім застаюся верны, — чалавек працы з яго штодзённымі патрэбамі, клопатамі і трывогамі. Мера ўсіх каштоўнасцей — чалавек. І яму, а не інтарэсам неадкладнай, часта карыслівай палітыкі і павінен служыць прэзідэнт Рэспублікі Беларусь.

Я ўпэўнены, што ўрад аграрнікаў зможа на працягу года навесці гаспадарскі парадак у Беларусі. Бо мы не пераэалі жывёлу, як вымушаў нас урад і банкі. Мы не запусцілі палі пад асот і пырнік, а па-ранейшаму даём столькі прадукцыі на душу насельніцтва, колькі, скажам, Германія або Англія. Мы не пакінулі паміраць з голаду састарэлых і адзінокіх, як гэтаму вучыць рынак.

Мы верым, што Беларусь не пойдзе беднай і ўбогай з працягнутай рукой жабраваць па свеце, а зможа сама забяспечыць сабе дастойнае жыццё.

Усведамленне сваёй сілы, гаспадарскае і беражлівае выкарыстанне нашай працавітасці, добрасуседства і чалавекалюбства — вось патэнцыял, на які павінны разлічваць вучоныя, творчая інтэлігенцыя, дзяржаўныя служачыя і эканамісты, з якіх і будуць складацца выканаўчыя структуры прэзідэнцкага кіравання. Але адказваць перад народам павінен адзін гаспадар — прэзідэнт Рэспублікі Беларусь. Апіраючыся не на тэрор, не на бесхрыбетнае ўгодніцтва, не на авантурызм, а на стварэнне, на ўвесь народ. Прэзідэнт павінен ужо роўна праз год выйсці на галасаванне аб усенародным даверы або недаверы яго палітыцы і яму асабіста. Дэмагогія і дыктатура аднолькава небяспечныя. Але ў любым разе Беларусь павінна выбіраць стварэнне, таму што далей так жыць нельга. Пара нам ужо і людзьмі звацца!

А. ДУБКО,
кандыдат у прэзідэнты Рэспублікі Беларусь.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Тэл. 68-29-26 Рубрыку вядзе Святлана Кулікова Тэл. 68-29-26

Элітарная школа?

"Здаю выпускныя экзамены ў школе. Толькі яшчэ не вырашыў, дзе працягваць вучобу. Не маглі б вы ў сваёй рубрыцы больш падрабязна расказаць пра Інстытут кіравання?

С.КРУГЛЕНЯ, г.Мінск.

Вось што мы высветлілі ў тэлефоннай размове з рэктарам Інстытута кіравання Мікалаем Васільевічам Сушай.

Аказваецца, Інстытут кіравання — адна з самых старэйшых недзяржаўных вышэйшых навучальных устаноў. У наступным годзе выпусціць сваіх першых спецыялістаў (каля 100 чалавек). Практыкуе гэта ўстанова вочна-завочную форму навучання на працягу 4 гадоў. Мае чатыры факультэты: знешнеэканамічная дзейнасць, бухгалтарскі ўлік, менеджмент, правазнаўства. У інстытуце ўведзены падрыхтоўчыя курсы. Кошт якіх складае 2 мільёны 400 тысяч беларускіх рублёў. Патрэбна адзначыць, Інстытут кіравання ўяўляе сабой элітарную вышэйшую школу. Таму на чатырох курсах займаецца ўсяго 800 чалавек. Яны вывучаюць не 52 навукі, як прадугледжвае Міністэрства адукацыі для падобных устаноў, а каля 100.

Асобы, якія маюць вышэйшую адукацыю, на завочнае аддзяленне Інстытута прымаюцца без экзаменаў адразу на 2 курс з тэрмінам навучання 2 гады і 7 месяцаў. З сярэдняй і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй тэрмін навучання на завочным аддзяленні складзе 4 гады і 5 месяцаў. А вось колькі будзе каштаваць вучоба ў Інстытуце — яшчэ дакладна не вызначана. Але прыкладна за 4 гады гэта сума складзе каля 2 тысяч даляраў ЗША.

Каб не вяртацца пешшу...

"Збіраюся наведаць Польшчу на сваім аўтамабілі і хачу, безумоўна, на ім вярнуцца дамоў. Раскажыце, якіх правілаў патрэбна прытрымлівацца, каб са мной і маім аўто не здарылася ніякіх непажаданых прыгод.

К.ВАЙЦЯНКОЎ, г.Дзяржынск."

Ваша занепакоенасць зразумелая. На тэрыторыі Польшчы сапраўды пачасціліся выпадкі падману грамадзян Беларусі.

Такім чынам, калі вы прыехалі ў Польшчу на ўласным аўтамабілі і хочаце на ім вярнуцца дамоў...

Застрахуйце сваю машыну на ўвесь перыяд паездкі. Не пакідайце каштоўных рэчаў, грошай, дакументаў, радыё, магнітафонаў у салоне нават на некалькі хвілін, бо спецыялістам патрэбна да 10 секунд, каб апынуцца ўнутры аўтамабіля. Лепш зусім не пакідаць без дагляду новыя аўтамабілі нават на платнай стаянцы. Трэба мець на ўвазе, што згодна з польскім заканадаўствам, вы не атрымаеце ніякай кампенсацыі за ваш украдзены з платнай стаянкі аўтамабіль.

Не бярыцеся падвозіць незнаёмых спадарожнікаў любога полу.

Не спыняйцеся ў бязлюдных месцах і рухайцеся ў светлы час.

Калі вы вывозіце з Беларусі СКВ, то абавязкова акрамя беларускіх мытных дэкларацый, запоўніце і польскія дэкларацыі, бо ў час праверкі мытнікі РП маюць права яе канфіскаваць.

Не перавозьце польскія злотыя з Беларусі ў Польшчу, бо яны будуць абавязкова канфіскаваны. Тое самае здарыцца і з нашымі рублямі, якія вы паспрабуеце вывезці з Польшчы ў Беларусь. Безумоўна, калі яны не былі раней задэклараваны. Пры вывазе СКВ з Польшчы вы павінны мець даведку аб яе легальным паходжанні (ад фірмы, з банка і т.п.).

Пры карыстанні грамадскім транспартам неабходна мець закампасціраваны з двух бакоў праязны білет (талон), які неабходна набыць у газетных кіёсках.

Не надзявайце на сябе залатыя ўпрыгожанні і яркую біжутэрыю, інакш можаце падвергнуцца нападзенню банд падлеткаў. Старайцеся не хадзіць па вуліцах увечары.

У выпадку, калі на вас напалі, адразу звяртайцеся ў бліжэйшае аддзяленне паліцыі, а калі вам адмовяць у дапамозе, тэлефануйце ў консульскую службу пасольства Беларусі ў Гданьску 41-00-26 і ў Беластоку 521-601. Не бойцеся дапамагаць паліцыі ў апазнанні рабаўнікоў, якія нападалі на вас, інакш і ў наступны раз вас ці вашых родных і знаёмых зноў могуць абрабаваць гэтыя баязлівыя малойчыкі.

Як захаваць нервы?

"Працую сакратарам-рэферэнтам у адным з буйных сумесных прадпрыемстваў Мінска. Лічу сваю справу вельмі нервовай. Цікава, чым трэба займацца, каб захаваць свае нервы, а таксама, якія прафесіі найбольш шкодныя для здароўя?

В.КРЫЛОВА, г.Мінск."

Вы напэўна, перабольшваеце. Прафесія сакратара — так сабе, сярэдняя. Нічым не горшая, чым у бухгалтара, інжынера, цырульніка, адваката... Частата ўзнікнення стрэсавых сітуацый у іх дзейнасці — 3,3 бала па дзесяцібальнай шкале.

Вось шахцёр — так. Яго праца не ведае сабе роўных па стрэсах — 8,3 бала. Нават работнік праваахоўных органаў ідзе за ім з вялікім адрывам (7,7).

Журналіст, аказваецца, нервуецца столькі ж, колькі пілот (7,5). Яны "абскакалі" і акцёра (7,2), і стаматолага (7,3).

Вадзіцель таксі (6,8) падвержаны стрэсу куды больш, чым калега, які працуе на аўтобусе (5,5).

Хто б мог падумаць, што кінарэжысёр трэпле свае нервы не менш за акушэра (6,5), музыкант не ўступае ў гэтым пажарнаму (6,3), а дыпламат знаходзіцца ў аднолькавых умовах з селянінам (4,8). І ўсе яны наперадзе прафесійнага ваеннага (4,7).

Да адносна ўдачных можна аднесці прафесіі мастака (4,2), архітэктара (4,0), паштальёна (4), работніка банка (3,7).

Ну а тым, хто хоча спакою, лепш за ўсё пайсці працаваць у бібліятэку (2,0) ці, урэшце, у музей (2,8). Вось не ведаю, ці будзе кішэня поўнай, але нервы будуць моцныя.

Там, у "Нізіннай краіне"

"Зараз вельмі модным стала ездзіць у Галандыю па аўтамабілі. А ў мяне ёсць жаданне там проста адпачыць. Раскажыце, калі ласка, трошкі пра гэтую краіну.

Я.МЯДЗВЕДЗЬ, г.Жодзіна."

Каралеўства Нідэрланды (у перакладзе "нізінная краіна") размешчана на паўночным узбярэжжы Заходняй Еўропы пры ўпадзенні Рэйна, Мааса і Шэльды ў Паўночнае мора. Яно вядома таксама як "Галандыя", але ў афіцыйных дакументах прынята назва "Нідэрланды".

Краіна знаходзіцца на перакрыжаванні многіх еўрапейскіх і міжкантынентальных шляхоў зносін.

Насельніцтва 14,6 млн.: галандцы, фламандцы, фрызы. Каля 50 працэнтаў насельніцтва — католікі, звыш 30 працэнтаў — пратэстанты. Афіцыйная мова нідэрландская. Грашовая адзінка — гульдэн.

Клімат краіны вызначае Атлантыка. Надвор'е тыпова пахмурнае, часта мяняецца. Пераважна туманы. У год бывае не больш як 30—40 ясных дзён. Сярэдняя тэмпература студзеня -3°С, ліпеня — +18°С.

Нідэрланды — высокаразвітая індустрыяльна-аграрная краіна. Каля паловы прамысловай прадукцыі ідзе на экспарт. Нідэрланды займаюць адно з першых месцаў у свеце па вытворчасці мяса, птушкі, яек, малака. Па танажу гандлёвага флоту — трэцяе месца ў Заходняй Еўропе. Прыбытак на душу насельніцтва перавышае 9000 амерыканскіх даляраў у год.

Сталіца дзяржавы Амстэрдам (каля 1 млн. жыхароў) — буйны порт, прамысловы, культурны і банкаўскі цэнтр Заходняй Еўропы. Узнік у 1275 годзе як рыбацкі пасёлак на рацэ Амстэл.

СА СЛЯЗАМІ НА ВАЧАХ
або Зусім як тады

26 красавіка назаўжды застанецца жалобным днём для беларускага народа. Восем год мінула з таго жудаснага дня, які перавярнуў лёсы многіх мільёнаў людзей. Для многіх дзесяткаў тысяч, магчыма, і соцень каштаваў здароўя, а для іншых і жыцця.

Толькі, здаецца, мы мала чаму навучыліся з таго часу — тое ж раўнадушша, абыякавасць. Адным словам, яшчэ больш горкі Чарнобыль пануе ў нашых душах.

Па дарозе ў Крычаў давялося пабачыць адну невясёлую карціну. У вёсцы Рэчыца Чэрыкаўскага раёна (гэты населены пункт, памятаецца, быў у зоне, як раней казалі, жорсткага кантролю), відаць, на суботніку працавалі маленькія дзеці. І вось гэтыя малыя прыбіралі абочыны дарогі ад апалай мінулагодняй лістоты. Ледзь цягала дзятва тыя вялізныя граблі, ды глытала радыеактыўны пыл... Ды паліла тую лістоту. Зусім як тады, у красавіку 86-га.

У Крычаўскім жа прафесійна-тэхнічным вучылішчы № 216 26 красавіка абласныя чыноўнікі вырашылі правесці агляд (рэгіянальны) мастацкай самадзейнасці. Ну што тут такога, спявалі, скакалі навучэнцы добра. Зусім як тады, у красавіку 86-га.

Вось толькі ні раённае, ні гарадское начальства ў гэты дзень у Крычаве ніяк не адгукнулася на восьмую гадавіну з дня чарнобыльскай трагедыі. Не ўспомнілі пра яе і ў час святкавання Першамая. Як і не было Чарнобыля. Зусім як тады, у красавіку 86-га.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Сапраўды, самы страшны Чарнобыль — гэта той, што ў душах людзей спустошыў усе чалавечыя пачуцці.

А нашы палітычныя вярхі ў восьмую гадавіну Чарнобыля вырашылі, што без прэзідэнта беларускі народ не пражыве. Пражыве, ды яшчэ як. Ці не лепш было тыя мільярды, што спаляць у час перадвыбарнай кампаніі ды самых выбараў, аддаць на аздараўленне будучыні нашай нацыі, нашых дзяцей?

Уладзімір ДАЛЕЦКІ.

РАЙСКАЯ АСАЛОДА БЫВАЕ ТОЛЬКІ Ў РАІ

Так лічыць большасць беларусаў, якіх абурае рэклама па тэлебачанню. Паводле іх думкі, бясконцае рэкламаванне шакаладных вырабаў — здзек. Бывае, што ў бацькоў не хапае грошай нават на хлеб, а дзіця, убачыўшы на экране "снікерсы" і "баунці", патрабуе купіць недасягальныя ласункі. Гледачоў раздражняе рэклама надзвычайна раскошнай мэблі для гасцінай, у той час як пакупка простага табурэта — праблема. Нічога, акрамя азлаблення не выклікае на экране даўганогая бесклапотная бландзінка за рулём "Мерседэса", якая запрашае купіць яго, ці чародка загарэлых напаўаголеных дзеў, якія з віскатам кідаюцца ў марскія хвалі і заклікаюць жадаючых у турысцкія далі.

У людзей, якія перабіваюцца з хлеба на малако, выклікае пачуццё непаўнацэннасці спадар, які энергічна есць салямі, славячы новы валютны магазін, і дэманстрацыя на экране батарэй спіртных напіткаў "забугорнай" вытворчасці" і страў, аб існаванні якіх яны чуюць упершыню. А галасы! Самы ходкі варыянт — тэмбр, які спалучае метал і жывёльнае самадавольства.

Але якім бы вялікім ні было жаданне праціўнікаў рэкламы, знішчыць яе з тэлеэкрана немагчыма. Сёння тэлебачанне, якому пагражае фінансавы крах, без рэкламы не пражыве. Людзі за рубяжом дзесяцігоддзямі прывыкалі да рэкламы, а насельніцтва Беларусі вельмі рэзка змяніла свой спосаб жыцця. Калі раней сродкі масавай інфармацыі ўтойвалі раскошны стыль жыцця партыйнай наменклатуры, то сёння на тэлебачанні шмат рэкламы, разлічанай на багацеяў: аўтамабілі, круізы, адпачынак на Багамах, казіно, адзенне ад Кардэна, асабнякі... Постсавецкая рэклама запаўняе ідэалагічны вакуум, дорыць разгубленым беларусам новыя каштоўнасці.

Рэклама адкрывае абывацелю экзатычны і шыкоўны свет раскошы, адцягвае яго ўвагу ад паўсядзённых праблем. Камусьці ўдаецца дасягнуць такога ўзроўню жыцця, а большасці не. Іншай рэкламы не будзе, і беларусам, хочуць яны гэтага ці не, нікуды ад яе не дзецца. Дапусцім, знялі рэкламны сюжэт для жанчын, які адлюстроўвае іх штодзённае жыццё, з таўкатнёй у грамадскім транспарце, з беднымі авоськамі, з п'яным мужам, з зачуханымі дзецьмі. Дык яны, жанчыны-гледачы, першымі зненавідзяць такую рэкламу. Яны не захочуць, каб ім напаміналі, наколькі змрочнае іх асабістае жыццё.

Больш разумна было б не знішчаць рэкламу з тэлеэкрана, а намагацца, каб яна стала быллю. Тым больш, што ў многіх краінах справа робіцца менавіта так.

МІНСКІ РЫНАК ЖЫЛЛЯ "ЗЕЛЯНЕЕ"

У друку пачалі з'яўляцца аб'явы, якія сапсавалі і без таго нярадасны настрой многіх тысяч мінчан, якія не маюць уласнага жылля. Агенцтва нерухомасці "Славянскі стыль" прапанавала "бяздомным" сотні варыянтаў кватэр ва ўсіх раёнах Мінска за цвёрдую валюту. Аднапакаёвыя кватэры каштуюць ад 7,5 да 16 тысяч даляраў, двухпакаёвыя — ад 12 да 41,5, трохпакаёвыя — ад 18,5 да 60, чатырохпакаёвыя — ад 17,5 да 72, пяціпакаёвыя — ад 48 да 95, і, нарэшце, сяміпакаёвыя — 150 тысяч даляраў.

Мяркуючы па несусветных цэнах, рынку жылля ў Мінску няма. А яшчэ не так даўно ён быў, калі эмігранты прадавалі сваю жылплошчу за любыя грошы, толькі б стварыць хоць нейкі задзел на будучыню ў той краіне, куды яны імкнуліся. Цэны на жыллё ў Мінску вызначаюцца некалькімі фактарамі — ці ёсць іншаземцы, якія жадаюць пасяліцца ў сталіцы суверэннай дзяржавы ў агляднай будучым, ці спакойна ў рэгіёне. Калі фактары станоўчыя, то цэны на жыллё няўмольна вырастуць, прычым "зайчыкавы" эквівалент будзе скарачацца. Аўтарытэт "зайчыка" і нават будучага расійскага рубля вельмі нізкі для аперацый з нерухомасцю.

Мінскі рынак жылля (як, дарэчы, і ўвесь беларускі) дэфармаваны. Попыт на жыллё ў дзесяткі і сотні разоў перавышае прапанову. Прычына такая — падатак на валоданне жыллём яшчэ не вызначаны і таму прыватызаваць кватэру асаблівага сэнсу няма. Да гэтага часу незразумелы парадак камунальнага абслугоўвання і кошту гэтых паслуг для гаспадароў прыватызаванага жылля. Абывацель у такой сітуацыі лічыць за лепшае перачакаць, і правільна робіць.

У выніку гэтага не працуе рыначны механізм пераразмеркавання жылля. Кватэры на рынку з'яўляюцца ў асноўным у двух выпадках: або кошт становіцца надасягальным для асноўнай масы насельніцтва, або павялічваецца прапанова. Цэны сённяшняга жылля празмерныя таму, што малая прапанова. Павялічыць яе можна ці за кошт павелічэння будаўніцтва, якое, мяркуючы па ажыятажнаму попыту на цэглу для катэджаў, пачынае набіраць сілу. Ці за кошт стварэння рыначных механізмаў пераразмеркавання існуючай жылплошчы. Гэтага можна дасягнуць толькі высокімі падаткамі і кватэрнай платай, якую павінны плаціць гаспадары лішніх "квадратаў". Пакуль суд ды справа, а амаль чвэрць мінчан могуць толькі марыць пра уласны дах на галавой.

Вячаслаў ІШЧАНКА.

ІНФА-КРЫМ

Жывадзёры

Гаспадары адной з дач Маладзечна зараз залечваюць жудасныя раны на целе сваёй аўчаркі.

Па іх словах невядомыя зламыснікі, аглушыўшы сякерай прывязанага на ланцуг сабаку, спрабавалі зняць з яго шкуру. Аднак аўчарка, відаць, ачуняла і ўсё ж адбілася ад жывадзёраў.

Дапамаглі...

Кватэрны злодзей, які разгульваў на вуліцы Віленскай горада Маладзечна, доўга не мог адчыніць дзверы ў чужую кватэру. Выбіўшыся з сіл і страціўшы цярпенне, нахабны злачынец пазваніў да суседзяў і папрасіў у іх адвёртку.

Самае неверагоднае, што тыя тут жа яе вынеслі і нават не пацікавіліся, чым невядомы займаецца на іх лесвічнай пляцоўцы.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

"Вендэта" па-духаўлянску

Крывавая драма разыгралася ў вёсцы Духаўляны недалёка ад Ваўкавыска.

Пасля таго, як разумова адсталы непаўналетні Л., спрабуючы згвалтаваць малалетнюю школьніцу-суседку, задушыў яе, маці загінуўшай паклялася адпомсціць. Нягледзячы на тое, што супрацоўнікі міліцыі, здавалася б, прынялі адпаведныя меры перасцярогі, злачынства адбылося. Калі маці забойцы, якую адправілі да сваякоў у суседнюю вёску, ненадоўга вярнулася дамоў, па дарозе назад яе падпільнавала маці загінуўшай дзяўчынкі і нанесла той некалькі нажавых ран, што аказаліся смяротнымі. У выніку яшчэ адзін чалавек стаў ахвярай...

Што не падзялілі іншаземцы?

Трагедыяй закончылася бытавая сварка паміж двума грамадзянамі В'етнама, якія працавалі ў 131-м будаўнічым упраўленні Бабруйскага трэста № 13.

Ракавую ролю адыграў алкаголь. Апоўначы ў пакоі інтэрната ўспыхнула спрэчка. У якасці самага важнага аргумента Нгуен Тхо Чыонг схапіў сталовы нож і нанёс смяротны ўдар у грудзі свайму суайчынніку Хаангу Кім Кха. Па дарозе ў бальніцу ў машыне "хуткай дапамогі" той памёр. Высвятленнем акалічнасцей гэтай трагедыі цяпер займаецца пракуратура Першамайскага раёна горада Бабруйска.

БЕЛІНФАРМ.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Паражэнне сацыялістаў

Іспанскія сацыялісты губляюць абсалютную большасць у парламенце — на рэгіянальных выбарах яны пацярпелі паражэнне.

Пасля першых падлікаў высветлілася наступнае. 10 месцаў у парламенце яны павінны аддаць Народнай партыі Іспаніі, 8 месцаў — партыі камуністаў. Сацыялісты знаходзіліся ва ўладзе з 1980 года. Між тым, іх лідэр, кіраўнік урада Ф.Гансалес выступіў з прамовай у падтрымку выбарчых кампаній.

Арышт галоўнага мафіёзі

У нядзелю італьянская паліцыя затрымала і арыштавала "шэфа" мафіі Паскаля Ларэта. Гэта здарылася недалёка ад Неаполя.

З 1990 года галоўны мафіёзі быў у вышуку. Калі паліцыя выходзіла на яго след, ён адразу ж знікаў. Пры вобыску ў Ларэта былі знойдзены золата, упрыгажэнні і зброя.

Не пакінулі сараеўскіх жанчын

Англійская дэлегацыя, якая прадстаўляе арганізацыю "Міжнародная дапамога", вырашыла паклапаціцца аб жанчынах Сараева.

Тыя пакутуюць ад наступстваў грамадзянскай вайны, часам не ведаюць пра лёс сваіх родных. У Сараева створаны аздараўленчыя і кансультацыйныя цэнтры, дзе актывісты брытанскай арганізацыі намагаюцца вырашыць шматлікія праблемы сараеўскіх жанчын.

Небяспечны функцыянер

Рычарду Эдмандсу, аднаму з лідэраў Брытанскай нацыянальнай партыі, прад'ўлена абвінавачванне ў тым, што ён прымаў удзел у нападзе на чарнаскурага грамадзяніна.

Эдмандс кінуў у ахвяру, якую збівалі два саўдзельнікі бойкі, шклянку. Прыгавор партыйцу будзе абвешчаны на наступным тыдні.

Мюзікл супраць СНІДу

Знакаміты музыкант Пол Сайман піша новы мюзікл.

— Ён плануе пасля завяршэння працы наладзіць сусветнае турнэ для пракату навінкі. Усе сабраныя сродкі, паводле слоў аўтара, пойдуць у фонд па барацьбе са СНІДам.

Бронзан у ролі Бонда

Ролю Джэймса Бонда ў тэлесерыяле з 4 фільмаў пад назвай "Залатое вока" выканае вядомы ірландскі акцёр Пірс Броснан.

Яго ведаюць па фільмах "Рэмінгтонская сталь", "Місіс Даўтфаер". Броснан лічыць, што ў новай стужцы ёсць сэнс змяніць вобраз галоўнага героя: зрабіць яго менш сексуальным. Фільм павінен быць палітычна карэктным і больш камедыйным. У ім Бонд уступае ў вайну з магутнымі дзялкамі, якія гандлююць ядзернай зброяй, са "страшнай рускай мафіяй".

Ад "Бітлз" – толькі музыка

Рэжысёр Галівуда Рын Даалдэр жадае, каб у яго новым фільме "Клубнічныя палі" здымаліся такія вядомыя акцёры, як Вінона Райдэр і Вэл Кілмер.

Хаця Даалдэр і гаворыць, што яшчэ занадта рана зацвярджаць канчатковы акцёрскі састаў, ён выказвае ўпэўненасць: ніхто з музыкантаў "Бітлз" не будзе здымацца ў фільме, хаця запісы гэтага гурта ўключаны ў стужку.

Знікненне сведкі

У Італіі знік Сантына Дзі Мацо, былы мафіёзі, які "здаў" паліцыі многіх сваіх былых "калег".

Вялікую ролю ён адыграў у раскрыцці забойства суддзі Фальконе, у арышце яго забойцаў. Знік жа важны сведка з дому, які знаходзіўся... пад наглядам паліцыі.

Выбух у Пенсільваніі

Выбух, які прагучаў у адным з густанаселеных раёнаў Алентаўна, што знаходзіцца ў Пенсільваніі, каштаваў жыцця аднаму чалавеку. Яшчэ 87 чалавек — паранена.

Па першапачатковай версіі хутчэй за ўсё гэта быў не тэрарыстычны акт, прычына — няспраўнасць у газавай сістэме.

Амністыя ў Ізраілі

287 палесцінцаў былі вызвалены з ізраільскіх турмаў. Сярод іх 128 чалавек, якіх абвінавачвалі ў нападзеннях на ізраільцян.

Раней Ізраіль заяўляў, што ніколі не выпусціць ніводнага чалавека з ліку тых, у каго "на руках кроў". Цяпер у ізраільскіх турмах знаходзіцца яшчэ 8 тысяч палесцінцаў.

СПОРТ

Не выйшла...

Апетыт прыходзіць у час гульні. Яшчэ не так даўно мы радаваліся ўжо таму, што наша мужчынская гандбольная зборная трапіла ў фінал чэмпіянату Еўропы. Потым мы жадалі, каб яна выканала іншую мэту — заваявала права ўдзельнічаць у чэмпіянаце свету. У калі зборная Беларусі выканала і гэту задачу, з'явілася надзея на медалі. На жаль, тут нічога не атрымалася. У двух апошніх сустрэчах групавога турніру прыкметна стомленыя нашы хлопцы прайгралі спачатку французам — 29:32(15:16), — а потым і харватам — 21:28(12:12). Заняўшы беларускія гандбалісты чацвёртае месца ў групе і сустрэліся ў матчы за сёмае месца з Венгрыяй. Тут, зразумела, асаблівай матывацыі не прадугледжвалася. Таму і выпусціў на пляцоўку Спартак Міранович у асноўным моладзь. Нашы прайгралі і гэты паядынак з лікам 24:28.

Харваты, з якімі нашым у гэтым чэмпіянаце Еўропы сустракаліся тройчы, заваявалі бронзавыя медалі. Яны перамаглі зборную Іспаніі. А галоўная нечаканасць падпільнавала ў фінале. Зборная Расіі, якой практычна усімі спецыялістамі прадракалася перамога ў чэмпіянаце, прайграла першыя медалі еўрапейскіх чэмпіёнаў шведам. Ды з такім буйным лікам, што нават да розыгрыша гэта паражэнне і не назавеш. Шведы "адыгралася" на "фантастычным" лікам для галоўнага фінала 34:21(18:9). Здаецца, чэмпіёны свету займелі незвычайны для сябе комплекс непаўнацэннасці, ад якога прыйдзецца тэрмінова вызваляцца. Спадзяёмся, нашы таксама ад яго пазбавяцца.

* * *

За два туры да заканчэння трэцяга нацыянальнага чэмпіянату Беларусі па футболу вызначыўся яго пераможца. Пацвердзіла свой клас і тытул чэмпіёна мінскае "Дынама" пасля перамогі над ФК "Маладзечна" з лікам 3:1. З тым жа вынікам "Фандок" перайграў дома магілёўскае "Тарпеда". А брэсцкае "Дынама" таксама ў Бабруйску адолела "Шыннік". З буйным лікам 4:0 "Дынама-93" выйграў у "Шахцёра". 2:1 — так закончыўся матч паміж "Нёманам" і "Гомсельмашам". Адзіная нічыя — 1:1 — зафіксавана ў сустрэчы "Днепр"—"Тарпеда" (Мінск). І, нарэшце, традыцыйны вынік 1:0 на карысць гаспадароў працягнулі ў парах "КІМ"—"Лакаматыў" і "Ведрыч"—"Будаўнік".

Ўген ПУЧКОЎ.

	І	В	Н	П	М	А
Дынама Мн	28	22	4	2	71-18	48
Дынама-93	28	18	7	3	45-13	43
Днепр	28	18	6	4	40-19	38
КІМ	27	15	8	4	28-13	38
Фандок	28	12	6	10	29-23	30
Тарпеда Мн	28	8	14	6	17-18	30
Маладзечна	28	10	9	9	38-21	29
Шыннік	28	10	8	10	38-38	28
Дынама Бр	28	10	8	10	28-28	28
Нёман	28	8	8	12	28-37	24
Ведрыч	28	8	5	15	25-35	21
Лакаматыў	28	6	9	13	29-39	21
Шахцёр	28	5	10	13	19-36	20
Тарпеда Мг	28	5	9	14	18-40	19
Гомсельмаш	28	7	4	17	35-44	18
Будаўнік	28	3	5	19	12-51	11

ПЕРАПІСКА

ДАВАЙЦЕ ПАЗНАЁМІМСЯ

■ "Дзве дзяўчыны прыемнага выгляду пазнаёмяцца з хлопцамі 20—25 гадоў для сяброўства ці сумеснага жыцця.

Пра сябе: Таня, 18/160, Леў, вочы карыя, валасы чорныя. Іра, 20/160, Блізняты, вочы шэрыя, валасы русыя.

Жывём у сельскай мясцовасці, любім слухаць сучасную музыку, вясёлыя кампаніі. Адказам на ўсе лісты з фотаздымкамі.

Пісаць на адрас: 211130, Віцебская вобл., Сенненскі раён, п/а і в.Слагорская. Калымага Таццяне Пятроўне."

■ "Жадаю пазнаёміцца з добрай сімпатычнай дзяўчынай, пажадана мінчанкай.

Пра сябе: 27/175/70, прыстойны, з прыемнай знешнасцю і надзейным характарам.

Пісаць на адрас: 220107, г.Мінск, а/с 89. Андрэю."

■ "Спадзяюся на сустрэчу з прыстойным чалавекам, які любіць дзяцей, сямейную ўтульнасць і зразумее мяне.

Пажадана фота, якое абяцаю вярнуць.

Пра сябе: беларуска, 28/166, не вельмі стройная, разведзена, сімпатычная, гаспадарлівая, добразычлівая. Маю двое дзяцей. На пераезд не згодна.

Пісаць на адрас: 231000, г.Смаргонь, да запатрабавання, п/п № 762486."

■ "Мне 38/178, не куру, спіртным не злоўжываю, працавіты, характар спакойны. Маю ў горадзе свой дом. З малентва рос без бацькі. Маці памерла ў 1984 годзе. Хацелася б пазнаёміцца са спакойнай, працавітай жанчынай 27—38 гадоў. Можна з дзіцем да 8-ці гадоў.

Пісаць на адрас: 231400, г.Навагрудак, вул.Спартыўная, д.35. Астроўскаму Генадзю."

■ "Маладая сімпатычная дзяўчына пазнаёміцца з маладым сімпатычным прыстойным мужчынам да 28 гадоў, без шкодных звычак.

Пра сябе: 20/158/58, Блізняты, вочы блакітныя, валасы светлыя. Люблю дзяцей, музыку, кнігі, займаюся хатнімі справамі. Чакаю падрабязныя ліст з фота.

Пісаць на адрас: 213200, Магілёўская вобл., Чавускі р-н, в.Брадок, Жасмінай Ірыне."

■ "Пазнаёмлюся з сур'ёзным намерам з сімпатычнай, стройнай дзяўчынай да 25 гадоў для сумеснага жыцця.

Пра сябе: 28/177, Рак, мяккі, не п'ю, куру, вельмі цікавы, вочы карыя.

Пісаць на адрас: 220136, г.Мінск, а/с 260. Дзмітрыеву Юрыю."

■ "53/163/70, удава, адукацыя вышэйшая, характар мяккі, беларуска, па гараскопу Дзева, жыллём і матэрыяльна забяспечана.

Пазнаёмлюся з мужчынам 47 гадоў і старэйшым, без шкодных звычак.

Згодна на пераезд у г.Мінск, прыгарады Мінска, г.Фаніпаль, г.Дзяржынск.

Пісаць на адрас: 247050, г.Добруш, да запатрабавання, п/п VII—ЛЮ № 566032."

Разрыў-трава

Акрамя шырокавядомай папараць-кветкі, аб якой гаварылася ў мінулым выпуску ЦБМ, існуе на Беларусі яшчэ адна чароўная расліна, і завуць яе — разрыў-трава. Тое-сёе ведаем пра яе з народных казак: маўляў, адчыняе ўсе замкі-заховы, рве ланцугі, адкрывае дзверы...

Сапраўды, да ўсяго гэтага разрыў-трава здольная. Людзі верылі, што яна ёсць ва ўсіх славутых злодзеяў і злачынцаў, што дапамагае ім красці і пазбягаць пакарання.

Як і папараць-кветку, здабыць яе вельмі няпроста. Яе могуць убачыць, адрозніць ад іншых раслін толькі тры вешчыя птушкі: сарока, сава, сойка. Таму і існуе вось такі старадаўні і досыць складаны спосаб. Найперш трэба знайсці гняздо з птушанятамі адной з вышэйпералічаных птушак. Знайшлі — замазвайце адтуліну глінай, каб птушка не магла заляцець у хатку і пакарміць дзетак. Унізе пад гняздом трэба разгарнуць белы абрус, а самому схавацца пад ім. Каб вызваліць птушанят з няволі, маці паляціць шукаць разрыў-траву. Прыляцеўшы з траўкай у дзюбе, яна прыкладвае яе да гнязда — і замазка спадае. Вось тады трэба ўважліва глядзець на абрус — ці не ўпала на яго разрыў-трава. Убачылі — хапайце хутчэй і хавайце тым жа спосабам, што і папараць-кветку,— пад скуру разрэзанай правай далоні. Ранка зажыве, не пакінуўшы і следу, але калі штурхануць гэтай рукою дзверы — адчыняцца любыя засаўкі, не дапамогуць ніякія мудрагелістыя шыфры, ніякая сігналізацыя, калі дакрануцца да замкоў, — тыя пазвальваюцца.

Птушкі

Калі ўжо гаворка зайшла пра птушак, то ўдакладнім, што прарочыя якасці ўласцівыя таксама вароне і зязюлі. Такім чынам, сарока, сава, сойка, варона, зязюля маюць звесткі адносна лёсу чалавека і могуць прадказваць яго. Для гэтага трэба зусім мала — разумець іх мову. Безумоўна, падуладна такое толькі вельмі моцным чараўнікам, таму гэтыя птушкі часам нават служаць ім і прыносяць розныя звесткі. Што ж датычыць простых смертных, то і яны з назірання за птушкамі могуць зрабіць пэўныя высновы. Так, сарока прыносіць і добрыя, і дрэнныя, але заўсёды няважныя звесткі. Груган, які каркае над домам, прадвяшчае смерць аднаго з жыхароў. Крык савы над хатай — таксама дрэннае прадвесце. Па куванню зязюлі можна гадаць не толькі аб даўгалеццi, але і аб багацці, шлюбе.

Прадвесці звязаны не толькі з вешчымі птушкамі. Самае страшнае для сям'і — калі курыца закрычыць пеўнем. Гэты спеў не толькі прадвяшчае бяду, але і наклікае яе. Пачуўшы, што курыца пяе, як певень, гаварылі: "На сваю галаву!" — і зараз жа адсякалі злавеснай пявунні галаву на парозе хаты. Гэта павінна было засцерагчы ад няшчасця. Калі ж птушку забіваць не хацелася, ёй як бы "даваўся шанц". Злавіўшы курыцу, мералі ёю, быццам аршынам, адлегласць ад чырвонага кута да парога, паварочваючы бедалагу ўперад то галавой, то хвастом. Калі на парог лажылася галава, яе ўсё роўна адсякалі (а саму курыцу варылі ці смажылі і з'ядалі, каб не прападала дарэмна), калі пападаў хвост, то яго адсякалі і спальвалі, "злачынцу" адпускалі на волю. Калі ж урок не ішоў на карысць, і шкодная жывёліна зноў спрабавала наклікаць бяду, то паратунку ўжо не было — галава адлятала, а сям'я частавалася курацінай і радавалася, што пазбегла незлічоных бед...

ЦЁМНЫ БОК МЕСЯЦА

Ад Пеўня да Тыгра

У кожным з нас, аказваецца, "запраграміравана" аж 12 узростаў, 12 праграм спосабу існавання, якія адпавядаюць 12 знакам усходняга гараскопа.

Першае жыццё. Певень (немаўля). Гэта жыццё чалавеку наканавана пражыць, нічога не запомніўшы. Дзіця адной нагою яшчэ ў небыцці, і памяць яму не патрэбна — нельга пачынаць жыццё з цяжару думак аб іншых светах.

Знешняя бездапаможнасць і нязграбнасць дзіцяці не павінны ўводзіць бацькоў у зман: немаўля — высокі інтэлектуал. У яго велізарная хуткасць мыслення і сур'ёзныя навыкі ў працы. Першы ўзрост — суцэльны мазгавы штурм: ідзе асваенне прасторы, часу, гукаў, колераў. Прычым дзіця вырашае гэтыя грандыёзныя праблемы менавіта інтэлектуальным шляхам — бо яно яшчэ не можа рухацца ў прасторы, не распараджаецца сваім часам. Здольнасць дзіцяці засвойваць гукі, час і прастору даказвае, што тое месца, адкуль ён "прыбыў", мае ўсе гэтыя катэгорыі. Менавіта ў першым узросце фарміруецца слых і прасторавае мысленне.

Другое жыццё. Малпа (1—3 гады). Пачынае фарміравацца памяць. Яна яшчэ дзіцячая, фрагментарная. Прыйшла любоў — да свету, да бацькоў, да сябе. Любоў вельмі канкрэтная, адчувальная. Трэба памацаць навакольныя прадметы, можна лізнуць ці куснуць... Чым не маленькая, забаўная малпачка?

Фактычна гэта першы ўзрост рэальнага існавання чалавека. Ён выйшаў у свет і, магчыма, галоўным адкрыццём у гэтым свеце з'явіцца існаванне ў ім уласнай асобы. Малпа — гэта знак, звернуты ўнутр. У гэтым узросце лішнія кантакты і сувязі не патрэбны. Асвойваючы сваё "Я", дзіця асвойвае і сваё цела. Сядзець, поўзаць, хадзіць, падцягвацца — гэта таксама задача ўзросту. Калі ў другім узросце вы не стварылі асілка — ваша дзіця так і застанецца кволым.

Трэцяе жыццё. Каза (ад 3 да 7 гадоў). Пасля двух з паловай гадоў з малым адбываецца не самая прыемная для бацькоў і родных метамарфоза. Баявы і старанны фізкультурнік ператвараецца ў плаксівага і капрызнага лайдака і жуліка.

Але дрэнных узростаў не існуе. І застой у развіцці дзіцяці — усяго толькі ўяўны. Ён, як губка, усмоктвае словы, фразы, казкі, фільмы... Толькі б яго не трымалі на галодным пайку ўражанняў. Важнай задачай узросту робіцца адушаўленне. Дзіця ажыўляе ўвесь свет. Не сушыце яго слёз, хай паплача ў гэтым узросце — вырасце добрым. Але не забывайцеся і пашкадаваць, ён сапраўды безабаронны ў гэтыя гады.

Нялёгка трываць яго свавольствы і капрызы. Як змагацца з імі? Без залішняй сур'ёзнасці. Не трэба заклікаць да сумлення — яно яшчэ не выспела ў гэтым узросце. Ператварайце ўсё ў гульню. Не фарсіруйце школьныя заняткі, хай нагуляецца, хай голад да ведаў стане воўчым.

Чацвёртае жыццё. Конь (7—12 гадоў). Пасля папярэдняга "застою" ў жыцці пачынаецца бурлівы прагрэс. Жартачкі скончыліся, пачалася работа.

Воля — ключавое паняцце гэтага ўзросту. Гэта воля розуму, воля як глыбокае ўсведамленне сваёй мэты. Сямігадовы чалавек раптам асэнсоўвае, што ўсе яго пазнанні і веды — жартоўныя, несур'ёзныя. Ні чытаць, ні лічыць, ні пісаць — ён нічога толкам не ўмее. Цяпер ён павінен навучыцца рабіць усё сам. Дайце яму гэты шанц — не лезьце з празмернай апекай. Дзіця ва ўзросце Каня — саманавучальная машына. Не спрабуйце зрабіць развіццё аднабаковым. Вучоба, спорт, дапамога па гаспадарцы — нічога нельга ўпусціць, у 12 гадоў будзе позна. Воля, сумленне, адказнасць прыходзяць толькі ў 7—12 гадоў. Ці не прыходзяць ніколі.

Пятае жыццё. Бык (12—17 гадоў). Пры пераходзе ад змены ідэалогіі і псіхалогіі мяняецца і ўся ўзроставая "абойма". Усё — іншае, не такое, як раней.

Чытанне фантастыкі, гутаркі на вечныя тэмы, пошукі сэнсу жыцця — лепшае, што можна прыдумаць для гэтага ўзросту. Не трэба знарок прыніжаць чалавека, прывязваць да зямлі і рэальнасці.

На гэты ўзрост прыпадае час згуртоўвання ўсялякіх "бандаў". Нічога не зробіш — бязлітаснасць і артадаксальнасць Быка ствараюць мысленне строгай іерархіі. Ахаваць ад нефармальных бандаў могуць толькі банды "легалізаваныя" — спартыўныя, ваенізаваныя і іншыя ўтварэнні з дамарослымі сталонэ і шварцэнэгерамі на чале, бо Бык — гэта яшчэ і культ грубай сілы. Між іншым, для некаторых асоб узрост Быка — канцавая стадыя развіцця.

Добра было б скарыстаць гэты час для навучання прафесіі, бо, як ні дзіўна, гэты ўзрост — яшчэ і ўзрост бязвольнасці, і таму заўсёды ёсць шанц уздзейнічаць на падлетка. Таму — шукайце сапраўдных добрых настаўнікаў.

Шостае жыццё. Пацук (17—24 гады). Нарэшце — узрост кахання! Тут ужо не да вучобы. Сексуальная фізіялогія больш не блакіруецца свядомасцю і ўрываецца ў мозг. Адвярнуцца ад кахання немагчыма. Яно ў гэтым узросце ўсеабдымнае. Закахацца можна ў музыку, навуку, народ, чалавецтва. Межаў няма, вучыцеся любіць.

Зрэшты, гэта галоўная, але не адзіная задача ўзросту. Навучанне працягваецца. Але цяпер яно ідзе не сістэматычным і тэарэтычным шляхам, як у Быка, а на практыцы. Таму вельмі важна, каб у інстытуцкім навучанні доля практычных заняткаў была вельмі высокай. Добра таксама больш увагі ўдзяляць чыста ручной працы, будаўнічым і іншым работам.

Сёмае жыццё. Кабан (24—31 год). Каго ў гэтым узросце ні цягнула заняцца жывапісам, пісаць вершы ці вандраваць. Жыццё такое цудоўнае, і столькі вакол спакус! Можа, таму галоўная тэма яшчэ не гучыць. Кабан — парушнік. Куды падзьме вецер, туды ён і паплыве. Ёсць работа — добра. Няма — таксама добра. Любая праца пад сілу, але зразумець сваё прызначэнне яшчэ не дадзена.

Тым, хто ідзе ў жыцці па "максімальнай праграме", не трэба баяцца слабай рэалізацыі гэтага ўзросту. Галоўная яго задача — асваенне культурнага багацця. Памятайце, што ў вас ёсць апошні шанц усё прачытаць, праслухаць, убачыць, зведаць. Потым будзе няма калі. Каб скачок быў далёкім, то і разбег павінен быць доўгім.

Восьмае жыццё. Сабака (31—42 гады). Наступае пара няспыннай працы. Нараджэнне дзяцей, іх выхаванне, стварэнне трывалай гаспадаркі, але і адначасова — кар'ера, адкрыццё сваёй справы, сваёй тэорыі... Ці хопіць сіл? Хопіць, калі нідзе раней жыццё не фарсіравалася і ішло, як таго патрабавалі законы кожнага ўзросту.

Дзейнічаць трэба няспынна, на працягу гэтых гадоў. Сем разоў адмяраць трэба было раней. Сабака працуе на грамадства, але ўжо робіць "вылазкі" ў свет асоб. Трэба ўжо станавіцца самастойным чалавекам.

Дзевятае жыццё. Змяя (42—55 гадоў). Каб рэалізаваць сябе поўнасцю, трэба планаваць у Змяі, перабіраць у Драконе, абагульняць у Каце, а каму ахвота "ўкалываць" на старасці? Вось чаму для адных узрост Змяі — час важнай перапрацоўкі душы, а для другіх — "крызіс жанру".

Успомнім пераход ад Каня да Быка: працаваў, працаваў — і раптам — на табе: новая фізіялогія, новыя інтарэсы. Усё, чым жыў, чаму вучыўся, ужо здаецца дробным, нікчэмным. Тое ж адбываецца і ў 42 гады. Работа, справы, сям'я, дзеці, калектыў... І раптам разумееш, што ўсё гэта — рабства, няволя, кайданы. Усё гэта лішняе, а ёсць толькі ты — адзін...

Вельмі важна зразумець, што душа чалавека ў гэтым узросце робіцца пяшчотнай і безабароннай, як душа дзіцяці. І ўсё ж гэты ўзрост можна назваць узростам рэалізацыі. Грамадзянскія планы папярэдняга ўзросту час увасабляць у канкрэтныя справы. Змяя спяшаецца паспець зрабіць усё. Вялікія справы робяцца менавіта ад 42 да 55 гадоў. Чалавек працягвае сацыяльнае жыццё, але ён — адзінокі востраў, што адкалоўся ад мацерыка.

Дзесятае жыццё. Дракон (55—70 гадоў). Крызіс мінаваў, чысцілішча пройдзена. Цяпер чалавек стане асобай. Яму падаравана ўзлётнасць, а разам з ёю — паважнасць, летуценнасць, паэтычнасць, здольнасць матэрыялізаваць словы і думкі, здольнасць вандраваць па іншых светах. Цяпер гэта будзе да самага канца.

Знешне гэта вельмі паважны ўзрост. Цяпер можна кіраваць, быць дабрачынным. Для гэтага ёсць усё: і эканамічны талент, і даволі моцная воля. Але не шукайце ў Дракона вострага розуму.

Узрост Дракона — развітванне з каханнем. Яно ператвараецца ў любоў да сям'і, дзяцей, унукаў, свайго роду.

Драконы спецыялізуюцца ў энцыклапедызме, калекцыянiраванні. Таксама своесаблівае развітванне з жыццём. Але не трэба сумаваць: у развітанні з жыццём душа не марнее, а поўніцца.

Адзінаццатае жыццё. Кот (70—80 гадоў). Узрост блізкі да Казы і Кабана. Але з чым жа гуляць у гэткія гады?! Хіба што са смерцю...

І тым не менш Кот — самы спартыўны з 12 знакаў. Яго азарт і захапленне барацьбой бязмежныя. Што перашкаджае Кату памерці і дапамагае выжыць? Душа. Яна яшчэ не падрыхтавалася да смерці.

Ката называюць мемуарыстам. У гэты перыяд жыцця зафіксавана прасвятленне памяці. Усё трэба сістэматызаваць і завяршыць. Кату трэба прыгадаць усё сваё жыццё, людзей, справы, словы, здзяйсненні.

Для філасофіі гэта не лепшы ўзрост. Сваіх думак у Ката не бывае, яны прыходзяць... у больш познім узросце. Пакуль што трэба развітвацца — з людзьмі, з народам. Адзінота — лепшае баўленне часу. Неабходны агульныя ўвага і павага, нават калі дзеля гэтага даводзіцца сядзець памногу гадзін у прэзідыумах... А найлепшыя слухачы — унукі. Вось так успамінаць сваё жыццё час за часам, маладых вучыць розуму і сваё жыццё да парадку прыводзіць.

Дванаццатае жыццё. Тыгр (смерць). Цяпер ужо выпадковая альбо памылковая смерць немагчымая. Можна ўздыхнуць спакойна.

Тыгр — знак магутнейшай волі. Навошта яна старому? Як ні парадаксальна — для працы. Чалавек пачынае дзейнічаць без выхадных і "перакураў".

Тыгр працягвае заставацца жыхаром Зямлі, але ён ужо здольны падарожнічаць у жыцці "па той бок", у незямное існаванне.

Ведаць усё, усё разумець і спакойна размаўляць з Вечнасцю. Ці не найвялікшая гэта асалода? Як сказаў Павел Фларэнскі, філосаф і святар, пра смерць аднаго са старцаў: "Ужо даўно пасохлі і адваліліся ўсе сырыя, і неадухоўленыя сувязі з жыццём. Смерці няма чаго было пераразаць у ім. Ён не памёр, а заснуў".

Рубрыку склаў і вядзе Вінцук КАВАЛЕНКА.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 14, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Эканамікст.
8.20. Фільм-канцэрт.
8.50. Пяць хвілін на жарты.
8.55. ТБ – школе. Выпускны экзамен па матэматыцы за курс сярэдняй школы.
9.00. Сучаснасць і будучыня беларускай культуры. Перадача 1-я.
10.00. Пад купалам Сусвету.
10.10. Надвор'е.
10.20. Творчасць А.Паслядовіч.
13.30. Навіны.
13.40. "Зорачка". Фільм-канцэрт.
15.20. Для школьнікаў. "Арыенцір".
15.50. Эканамікст.
16.00. Абласныя навіны (Віцебск).
16.15. Планета людзей.
16.50. Навіны.
* 17.00. "Домік для ўсіх" і інш.
17.25. Навіны Бі-бі-сі.
18.00. Мост.
18.30. Роднае слова.
19.00. Трыбуна кандыдата ў прэзідэнты.
19.45. "Жыццё і смерць капітана Гастэлы".
19.55. "Радок чароўны..."
20.00. Трыбуна кандыдата ў прэзідэнты.
20.45. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Сенсацыя".
22.35. Пяць хвілін на жарты.
22.40 Прэм'ера фільма-спектакля "Тутэйшыя". Частка 2-я.
23.40. Кантакт.
23.45. НіКа.
24.00. Футбол. Чэмпіянат Беларусі. "Дынама" (Мінск) – "Днепр" (Магілёў). 2-гі тайм.
0.45. Надвор'е.
0.55. Пад купалам Сусвету.

Канал "Астанкіна"

7.45. Агляд рынку нерухомасці.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
8.20. Дамісолька.
◆8.40. "Дзікая ружа".
9.10. Чалавек і закон.
9.40. Што? Дзе? Калі?
10.45. Горскія самацветы.
◆11.20. "Джыўс і Вустэр".
14.25. Прадпрымальнік.
14.55. Справа.
15.05. "Якія бываюць падаткі?" Перадача для дзяцей.
* 15.10. "Прыгоды Тома Соера".
15.40. "Чароўны свет, ці Сінема".
16.00. Наш музычны клуб.
16.40. Планета. "Рускія адыходзяць". Перадача 1-я.
17.25. Мініяцюра.
17.35. Азбука ўласніка.
17.45, 20.35. Надвор'е.
17.50. Вагон 03.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. З першых рук.
◆20.55. "Безабаронны" (Францыя).
22.35. Песня-94.
23.30. Бумеранг.
24.00. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.00. Час дзелавых людзей.
7.30. Клуб "Жоўтая падводная лодка".
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. "Маналог". Актрыса І.Сакалова.
8.45. Адыходзячая натура.
9.30. Паралелі.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Тэлегазета.
15.25. Там-там навіны.
15.40. Прыгоды ваўчэра.
16.00. Спадчына "Бурана".
16.15. Новая лінія.
16.45. Не быць дыназаўрам.
17.00. Бар'ер.
17.30. Свята кожны дзень.
17.40. Кар'ера. Прымаюць удзел В.Ф.Кебіч і артыст Аляксей Баталаў.
18.25. Тэледэбаты.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Фільм-прэм'ер.
20.40. Маскі-шоу.
21.20. Момант ісціны.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Зорны дождж.

Санкт-Пецярбург

14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
14.40. "Кінаўспаміны. У гады вайны". Тэлефільм (Францыя).
15.25. Падарожжа па Усходзе.
* 15.45. "Па дарозе з воблакамі".
15.55. "Рэмбрант". Тэлефільм.
16.30. Чароўная лінія.
* 16.45. "Лясныя казкі".
17.00. "Казка–пісьмы".
17.40. Ваша права.
18.10. Вялікі фестываль.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
◆19.20. "Ганна Паўлава". 1-я серыя "Вуліца Россі".
20.15. Наўздагад.
20.45. Тэлеслужба бяспекі.
20.55. Тэлемагазін.
21.00. Футбол. Чэмпіянат Расіі. 1-я ліга. "Зеніт" (С-Пб) – "Чарнаморац" (Новарасійск).
У перапынку (21.55.) – Ваш стыль.

8 -ы канал

◆18.00. "Карусель".
* 18.20. "Том і Джэры".
18.30. Выбары: "Без каментарыя..."
◆19.00. "Лабірынт правасуддзя": "Непаказаны фільм".
19.50. Студыя "ІНТЭКС". Навіны.
* 20.00. "Вальтрон".
◆20.30. "Марэна Клара". 27-я серыя.
21.20. Дыялог.
◆21.50. "Адзіночка".

■ 15, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пяць хвілін на жарты.
* 8.15. "Лясныя казкі".
8.30. Пад купалам Сусвету.
◆8.40. "Сенсацыя".
9.40. Надвор'е.
9.50. Планета людзей. Частка 1-я.
13.30. Навіны.
◆13.40. "Адна ноч".
14.30. Відзьма-нявідзьма.
15.30. Здароўе–дзецям.
16.00. Абласныя навіны (Гомель).
16.15. Планета людзей. Частка 2-я.
16.30. "Чорная дама". Д/ф.
16.50. Навіны.
* 17.00. Мультфільмы.
17.25. Навіны Бі-бі-сі.
18.00. "Вялікая Айчынная".
18.50. "Бярэзінскі запаведнік". Дак.тэлесерыял. 4-я серыя.
19.00. Трыбуна кандыдата ў прэзідэнты.
19.45. Рэпартаж з выстаўкі тэлекамунікацый.
20.00. Трыбуна кандыдата ў прэзідэнты.
20.45. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Сенсацыя".
22.35. Пяць хвілін на жарты.
22.40. "Крок". "Карамболь". Н.П.Машэрава.
23.10. Кантакт.
23.15. НіКа.
23.30. Дзесяць хвілін плюс стагоддзе.
23.40. Міжнародны турнір па сучасным пяцібор'і.
24.00. Надвор'е.
0.10. Пад купалам Сусвету.

Канал "Астанкіна"

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.30. Навіны.
* 8.20. "Яловы яблык".
◆8.30. "Дзікая ружа".
8.55. Клуб падарожнікаў.
◆9.45. "Пяшчотнасць да равучага звера". 1-я серыя.
10.50, 0.15. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Джыўс і Вустэр".
14.25. Прадпрымальнік.
15.05. "Навошта патрэбны міжнародны гандаль?"
* 15.10. "Прыгоды Тома Соера".
15.40. Лялька маёй мары.
16.10. Адказы.
16.40. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.25. Яшчэ раз аб прыватызацыі.
17.35. Загадка СБ.
17.45, 20.35. Надвор'е.
17.50. Тэхнадром.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.50. Э.Радзінскі расказвае.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Маналог.
20.55. "Д'яблы".
23.40. Арт-кур'ер. На конкурсе імя П.І.Чайкоўскага.

Канал "Расія"

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
◆8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
10.10. Момант ісціны.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
16.50. Здорава жывеш.
17.05. Руская віза.
17.35. Свята кожны дзень.
17.45. Панове-таварышы.
18.00. Экспацэнтр прадстаўляе.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Газетныя гісторыі.
21.25. Хакей. Кубак Стэнлі. 1-ы перыяд.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
23.05. Хакей. Кубак Стэнлі. 2-гі і 3-ці перыяды.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. Тэледоктар.
13.45. Урок нямецкай мовы.
14.00. Еўрапейскі калейдаскоп.
17.00. "Крыжыкі-нулікі". Тэлегульня для старшакласнікаў.
17.40. "Дажыць да світання". Сустрэча з В.Быкавым.
18.10. Вялікі фестываль.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
◆19.20. "Ганна Паўлава".
20.15. Падсякай.
20.30. Тэлеслужба бяспекі.
20.40. "Ціхая дама" Сяргея Шолахава.
21.40. Тэлемагазін.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10-22.20. Ваш стыль.

8 -ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.20. Журфак БДУ прадстаўляе...
18.30. Выбары: "Без каментарыя..."
◆19.00. "Хіл Стрыт Блюз":"Успамінаючы шчаслівае мінулае".
19.50. СОЛТЭК. Навіны.
* 20.00. "Вальтрон".
◆20.30. "Марэна Клара". 28-я серыя.
21.20. Дыялог.
◆21.45. "Скрыты вораг-1".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

КІНААФІША МІНСКА

На экране — Вялікая Айчынная

У гарадах і вёсках рэспублікі прадаўжаюцца тэматычныя паказы фільмаў, прысвечаных 50-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Увазе гледачоў прапануюцца такія карціны як "Дзяўчына шукае бацьку", "Канстанцін Заслонаў", "Я родам з дзяцінства", "Дзень вяртання", "Дачка камандзіра", "Трэцяга не дадзена", "Зорка", "Блакада", "Бессмяротны гарнізон", "Доктар Вера", "Іванава дзяцінства", "Чыстае неба", "Апошнія залпы", "Лёс чалавека" і многія іншыя.

"Мафія бессмяротная"

Так называецца новая каляровая мастацкая кінастужка, створаная рэжысёрам Леанідам Парцігулам на Свярдлоўскай кінастудыі па сцэнарыю Максіма Глябоўскага і Святланы Прастакішынай.

Цяпер матэрыялам для крымінальных сюжэтаў становіцца літаральна ўсё: ад архіваў КПСС да акультызму. Стваральнікі гэтага фільма разгарнуліся ва ўсім дыяпазоне.

Уладзімір Грышанін, журналіст, добраахвотна вядзе расследаванне ў архівах КПСС і натыкаецца на каштоўны камень — акультную рэліквію Усходу. Ён хавае яго ў надзейны тайнік. З-за гэтага каменьчыка ён і паплаціцца сваім жыццём. Яго сын — Віктар, прыватны сышчык, жадаючы дакапацца да сапраўдных прычын забойства бацькі, бярэцца за справу так заўзята, што хутка сам аказваецца за кратамі. Адтуль яго без усялякіх цяжкасцей "выцягвае" Андросаў — сябра бацькі, надзелены ўладай дэпутата.

Праўда, у яго свае прычыны для вызвалення Віктара: Андросаў спадзяецца, што Віктар раскажа пра тайнік бацькі. Яму патрэбны камень. А Віктару — забойца бацькі. Здзелка адбылася.

І закруцілася карусель пошукаў, пагоняў, барацьбы... У гульню ўцягнуты ўсе сілы "ценявікоў"...

У галоўных ролях выступаюць Дзмітрый Пяўцоў, Таццяна Скараходава, Леанард Талстой, Бахціяр Закіраў.

"Смерць за кулісамі"

Вытворчасць кінастудыі "Дэльта-фільм" і творчага аб'яднання "ЭМА". Аўтары сцэнарыя — Даль Арлоў і Барыс Дураў. Рэжысёр-пастаноўшчык — Барыс Дураў.

Другая сусветная вайна. У сталіцы нейтральнай Швецыі — Стакгольме група шведаў і эмігрантаў-немцаў (акцёраў-антыфашыстаў) ставіць спектакль, у аснову якога лёг раман Льва Талстога "Вайна і мір".

Пастаноўка рускай класікі, прапаганда ідэй вялікага гуманіста і спачуванне, з якім шведы адносяцца да Расіі ў той час, калі рэйх вядзе з ёй вайну, не задавальняе германскія ўлады. Для кантролю за станам грамадскай думкі фашысты размяшчаюць у Швецыі падпольныя дыверсійныя цэнтры.

Аднаго разу незадоўга да прэм'еры на вуліцы былі забіты два акцёры. Расследаванне справы вядзе інспектар крымінальнай паліцыі Аксель Хольм, дваццацігадовая дачка якога рэпеціруе ролю Наташы Растовай. Хольм робіць вывад, што ў злачынства не крымінальныя, а палітычныя матывы. Начальства загадвае закрыць справу і перадаць яе ў контрразведку.

Пастаноўшчык Стэн Экман мае намер давесці спектакль да прэм'еры і змяшчае ў газеце аб'яву аб наборы новых акцёраў у трупу. Так у тэатры з'явіўся Эрвін Груне — нямецкі разведчык...

У фільме здымаліся Крысціна Рэзгітэ, Марціньш Вілсан, Альгірдас Паўлавічус, Ігар Кечаеў.

"Сны пра Расію"

Карціну стварылі сумесна кінематаграфісты Расіі і Японіі. Яе паставіў па аднайменнаму раману Ясусі Іноўэ, рэжысёр Дзюнья Сато.

13 снежня 1782 года пачалося незвычайнае вандраванне капітана Дэйкокуя Кодаю. У гэты дзень ён з 16 матросамі накіраваўся на невялікай шхуне ў звычайны для сябе рэйс уздоўж пабярэжжа Японіі. Некалькі дзён плавання сталі дзевяццю гадамі вандраванняў, прыгод, бедстваў, страт і набыцця.

Ролі галоўных герояў выконваюць Кэн Огата, Тосіюкі Нісіда, Марына Владзі, Алег Янкоўскі.

16 чэрвеня

"МАСКВА": "Гульні патрыётаў" — 11.40, 17.50. "Трэска"*** — 13.50, 15.50, 20.00, 22.00 (н).

"КАСТРЫЧНІК": "Гульні патрыётаў" — 12.30, 14.40, 18.50. "Трэска"*** — 16.50, 21.00. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Залатая баба" (д) — 10.00, 14.00. "Легенда пра дыназаўра-2" — 13.00 (л), 15.00, 19.00, 21.00. "Анёл страсці"*** — 16.00, 20.00. "Ваенна-палявы раман" — 17.00 (л).

"БЯРЭСЦЕ": "Легенда пра дыназаўра-2" — 14.00, 17.40. "Анёл страсці"*** — 16.00, 19.40, 21.20. "Нажніцы"*** — 13.00, 17.00, 18.30, 20.30. "Дачка камандзіра" — 12.00. "Хэпі-энд" — 11.30, 15.00.

"ВІЛЬНЮС": "Легенда пра дыназаўра-2" — 11.30, 15.00, 18.30. "Адна на мільён" — 13.30, 20.30. "Анёл страсці"*** — 17.00, 22.00 (н). Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30. Відэазала: 10.30, 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

"ДРУЖБА": "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 14.30, 19.50. "Мост цераз Касандру" — 17.40. "Адна на мільён" — 16.10, 21.30.

"ПАРТЫЗАН": "Трэска"*** — 10.00, 13.50, 17.40, 21.30. "Гульні патрыётаў" — 12.00, 15.50, 19.40.

"ПЕРАМОГА": "Легенда пра дыназаўра-2" — 11.00, 13.00, 18.30. "Быць каханай"*** — 16.50, 20.30. "Анёл страсці"*** — 15.00.

"САЛЮТ": "Горад майстроў" (сустрэча з рэж.В.Бычковым, фестываль "Кіно і час") — 10.00 (бяспл.сеанс). "Трэска"*** — 14.00, 17.50, 19.40, 21.30. "Гульні патрыётаў" — 12.00, 15.50. Начное шоу — 23.00.

"СУЧАСНІК": "Карал-мсціўца" — 16.00, 17.40, 19.20. "Японская лэдзі Чатэрлей"**** — 21.00 (апошнія дні на экране).

"БЕЛАРУСЬ": "Прывід у камп'ютэры"*** — 10.40, 15.50, 19.10. "Уладар звяроў" — 12.40, 16.10, 18.00, 19.50. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 14.00, 17.30, 21.40. "Трымайся, Джэк!" — 12.20, 20.50. "Вулічны паляўнічы"*** — 14.30. "Вялікая прагулка" (2 с.) — 10.30.

"КІЕЎ": "Конан-варвар" (2 с.) — 14.30. "Зандалі і яе мужчыны"**** — 17.00, 18.50, 20.30.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Бах і Браколі" (д) — 10.30. "Уладар звяроў" — 15.00. "Рэма: не ўзброены і вельмі небяспечны" — 14.00, 17.00, 20.30. "Ход каралевай"*** — 12.00, 16.00, 19.00, 20.40.

"МІР": "Дэкамерон" (поўнаметр.мульфільм для дарослых) — 18.00. "Недатыкальная" — 11.00, 15.00, 19.00. "Ход каралевай"*** — 12.00, 14.00, 16.00, 20.00. "Парыжскія свавольніцы"*** — 13.30, 17.30, 21.00. Відэазала: "Адчайнае правасуддзе" (крымінальная драма) — 15.30, 17.40, 19.30.

"ПІЯНЕР": "Палёт навігатара" (д) — 10.30. "Сафі" (д) — 14.10. "Уладар звяроў" — 12.10 (л), 15.20, 19.00. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 17.20, 20.50.

"РАКЕТА": "Прывід у камп'ютэры"*** — 16.10, 19.30. "Любоўныя прыгоды іншапланецян"**** — 17.50, 21.10. Відэакафэ: 17.00, 19.30.

"РАДЗІМА": "Прывід у камп'ютэры"*** — 13.00, 16.20, 19.30, 21.10. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 14.40, 18.00. Відэазала: "Кругасветнае падарожжа Вілі Фога" — 16.00. "Адзін дома-2" — 18.00. "Робат-паліцэйскі-3" — 20.00.

"ЗМЕНА": "Гарачыя дзяўчынкі"*** — 14.50, 18.10, 19.50. "Кумпарсіта"** — 13.40. "Я прыйшоў з мірам" — 12.00, 16.30.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Ход каралевай"*** — 14.40, 18.05, 21.30. "Варожасць" — 11.05, 16.25, 19.50. "Рэма: не ўзброены і вельмі небяспечны" — 12.45.

"ЭЛЕКТРОН": "Ход каралевай"*** — 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 21.40. "Уладар звяроў" — 13.00, 14.40, 19.00, 21.00. "Палымяная страсць" (2 с.) — 16.20 (л). Прэм'ера фільма "Белае возера" (сустрэча з рэж.Л.Мартынюком) — 11.00 (бяспл.сеанс).

"АВАНГАРД": "Робат-Джокс" (д) — 10.30. "Скарпіён" — 17.30. "Золата партыі" — 20.00.

"ЗНАМЯ": "Зараджаныя смерцю" — 16.00, 18.00. "Начны клуб"*** — 20.00.

"УДАРНІК": "Гарачыя галовы-2" — 15.30, 19.00. "Зэдэр" ("Галасы з таго свету") — 17.10.

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца халаднаватае надвор'е, па Магілёўскай, Гомельскай абласцях месцамі пройдуць кароткачасовыя дажджы, магчымы навальніцы. Тэмпература паветра ў Магілёве,Віцебску – +14–+16°, Гомелі, Мінску – +15–+17°, Гродне– +17–+19°, Брэсце – +18–+20°. У наступныя двое сутак месцамі пройдуць кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ўначы –+3–+8°, днём – +13–+18°, па паўднёваму захаду месцамі да +23°.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Стыльрэдактар В. СКАРЫНКІНА. Дзяжурны рэдактар В. БАРЫСЕВІЧ.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Тыраж 50 000. Зак. 64.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны, маральна-этычнага выхавання –68-29-56; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі, агляадальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-29-45, 68-27-21. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Алесь САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Мая ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ